

1. גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע
  2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלברגר
  3. רופאים לזכויות אדם – ישראל
  4. האגודה לזכויות האזרח בישראל
  5. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
- על-ידי ב"כ עוה"ד אסנת כהן ליפשיץ, סיגי בן ארי ואח' רח' הארבעה 10, תל אביב
טלפון: 03-62441120; פקס': 03-6244130
דוא"ל: Info@gisha.org

העותרים

נגד

1. ממשלת ישראל
  2. ראש הממשלה
  3. שר הביטחון
  4. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
- על-ידי פרקליטות המדינה, מחלקת הבג"צים
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 25.3.24, ולארכות שהתבקשו; ולקראת הדיון הקבוע בעתירה, מוגשת בזאת תגובה מקדמית לעתירה מטעם המשיבים (להלן גם: המדינה).

א. פתח דבר

2. ביום 7.10.23, פתח ארגון הטרור חמאס, יחד עם ארגוני טרור נוספים הפועלים ברצועת עזה, במתקפת טרור נפשעת ואכזרית כנגד מדינת ישראל ואזרחיה. במתקפה אכזרית זו נרצחו ביישובים ישראלים ובשטחים הסמוכים לרצועת עזה, למעלה מ-1,200 בני אדם, ונחטפו לרצועת עזה למעלה מ-230 בני אדם, חלקם עדיין מוחזקים שם וגורלם לוט בערפל. במסגרת המלחמה שנכפתה עליה, מדינת ישראל נלחמת בימים אלו בארגוני הטרור ברצועת עזה במטרה למוטט את יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של ארגון הטרור חמאס; להביא לשחרורם של החטופים; ולמנוע איום של ארגוני הטרור מרצועת עזה לאורך זמן.

הלחימה נגד ארגוני הטרור ברצועת עזה מתנהלת באוויר, בים וביבשה, בהיקפים ובמוקדים משתנים. הלחימה העזה בשטח הרצועה הובילה, למרבה הצער, למאות הרוגים ואלפי פצועים ברמות פציעה שונות מקרב חיילי צה"ל. במהלך הלחימה נורו לעבר ישראל אלפי רקטות וירי תלול מסלול נוסף. לחימה זו ממשיכה גם בעת הזו, בעצימות משתנה, ולצידה מתנהלת לחימה מורכבת גם בגבול הצפון. המחירים שמשלמת מדינת ישראל והחברה הישראלית כפועל יוצא של הלחימה המתמשכת הם משמעותיים וניכרים, לרבות אבידות בנפש, נזקים לגוף ולרכוש, ופינוי של יישובים רבים בדרום הארץ ובצפונה.

אין חולק כי כפועל יוצא של המלחמה, האוכלוסיה האזרחית של רצועת עזה חווה סבל רב, המועצם בשל פעילותם המכוונת של ארגוני הטרור מתוך ריכוזי האוכלוסייה, שימוש באזרחים כ"מגן אנושי" ובשל עשיית שימוש במבנים אזרחיים לפעילות טרור. פעולות החמאס וארגוני הטרור, המנסות לנצל את המחויבות של ישראל וצה"ל לדיני המלחמה כדי להשיג הישגים צבאיים, מעצימה את הפגיעה באזרחי עזה.

3. מדינת ישראל פועלת במגוון דרכים ומשקיעה מאמץ רב לצמצום הפגיעה באוכלוסיה האזרחית ברצועת עזה כתוצאה מהלחימה. בתוך כך, **כוחות צה"ל עשו ועושים, במהלך המלחמה, מאמצים כבירים לאפשר לארגוני סיוע ולקהילה הבין-לאומית להכניס סיוע הומניטארי רב לשטחי רצועת עזה**, והכל תוך כדי הלחימה הקשה. זאת, חרף הקושי הנובע בין היתר מכך שארגון הטרור חמאס, ממשיך לפעול על מנת להסיט את הסיוע ההומניטארי לצרכיו ולמנוע ממנו להגיע במלואו לתושבי רצועת עזה.

באמצעות מאמצים אלו, ישראל מאפשרת הכנסת סיוע בכמה נתיבים מקבילים – **ביבשה, בים ובאוויר**.

ביבשה, נכנסת סחורה המגיעה ממצרים באופן קבוע דרך מעבר ניצנה ומעבר כרם שלום. דרך מעברים אלו נכנסים בנוסף משלוחי קמח שמגיעים דרך נמל אשדוד, וסחורות המגיעות מירדן דרך מעבר אלנבי. בנוסף, בחודש האחרון נפתח נתיב מעבר נוסף שמאפשר כניסה של סיוע הומניטארי **לצפון הרצועה ישירות**, דרך מעבר שנפתח בגדר בחלקה הצפון-מזרחי של הרצועה ("מעבר 96").

באוויר, על-ידי תיאום של הצנחות של חבילות סיוע הומניטארי בשיתוף פעולה עם מדינות שונות, ובהן ארה"ב, ירדן, צרפת, הולנד, מצרים, בלגיה ואיחוד האמירויות.

בים, אושרו כניסתן של ספינות מזון למרחב הימי מול רצועת עזה, לאחר בידוק ביטחוני שמבוצע בקפריסין, בהתאם להנחיית הדרג המדיני. במסגרת הנתיב האמור, הגיעו לרצועת עזה שתי ספינות של ארגון WCK, השנייה מביניהן אתמול, ביום 1.4.24. בהקשר זה אף מתקיימים בימים אלו מגעים לאשר הכנסתו של סיוע הומניטארי משמעותי נוסף דרך הים, דרך רציף זמני המתוכנן להיות מוקם על-ידי ארה"ב מול חופי הרצועה.

4. בעתירה דנן, מבקשים העותרים את הסעדים הבאים :
- א. מדוע לא יאפשרו מעבר חופשי, מהיר וללא עיכוב של כל משלוחי הסיוע, הציוד והסגל ההומניטריים, במיוחד לצפון רצועת עזה והגדלתו המשמעותית של סיוע זה;
- ב. מדוע לא יפעלו בהתאם לחובותיהם ככוח כובש ויספקו לאלתר סיוע הומניטרי חיוני לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, ובעיקר לצפון הרצועה, דרך המעברים בין ישראל לבין רצועת עזה."
5. כפי שהובהר בתמצית ויפורט בהרחבה להלן, **מדינת ישראל עושה כל העת מאמצים רבים לאפשר הכנסת לסיוע הומניטארי לרצועת עזה, בהיקפים גדולים ככל הניתן, באמצעות ובשיתוף פעולה ותיאום יום-יומי עם ארגוני סיוע והקהילה הבין-לאומית.** הנה כי כן, ובניגוד לנטען בעתירה, לא זו בלבד שמדינת ישראל לא פוגעת בכניסת הסיוע ההומניטארי, אלא שהיא משקיעה מאמצים ניכרים להגברת היקפי הסיוע המועבר במעברים היבשתיים, לתיאום מעבר של סיוע הומניטארי לתוך הרצועה ובתוכה, ולאפשר אספקה של ציוד הומניטארי גם דרך האוויר והים.
- במישור המשפטי, מדינת ישראל מכירה בכך שדיני העימות המזוין מטילים עליה חובות שונות לאפשר הספקת מענה הומניטארי לאוכלוסייה האזרחית בשטח בו מתקיים עימות מזוין, **ופעולותיה בהקשר זה, בין השאר אל מול ארגוני הסיוע והקהילה הבין-לאומית, עולות בקנה אחד עם חובות אלה ואף הולכות מעבר להן.** בצד האמור, מדינת ישראל סבורה כי אין בסיס לטענת העותרים כי חלות על ישראל חובות כ"כוח כובש" מכוח דיני התפיסה הלוחמתית, משלא מתקיימים התנאים המצטברים בהתאם למשפט הבין-לאומי לתחולתם של כללים אלה.
6. אשר על כן, יטענו המשיבים כי אין עילה להושטת הצווים המבוקשים, ויש לדחות את העתירה.
- כך בתמצית, וכעת ביתר הרחבה.

ב. הרקע לעתירה ועיקרי העובדות הצריכות לעניין

1. ב. מלחמת "חרבות ברזל"

7. ביום שבת, 7.10.23, פתח ארגון הטרור חמאס, יחד עם ארגוני טרור נוספים ברצועת עזה, במתקפת טרור רצחנית כנגד מדינת ישראל ואזרחיה. במסגרת מתקפה זו, ביצעו מרצחי הארגון מעשי רצח, התעללות, חטיפה, ונדליזם וביזה שאין הדעת סובלת, באלפי אזרחי ישראל ששהו אותה עת בישובים ובשטחים הסמוכים לרצועת עזה – גברים ונשים, צעירים וזקנים, ילדים ותינוקות. כל זאת, תוך ביצוע ירי רקטי בלתי-מבחין מתמשך אל עבר ריכוזי אוכלוסייה אזרחית בשטחים נרחבים במדינת ישראל. במהלך מתקפת הטרור נרצחו למעלה מ-1200 בני אדם ונחטפו לרצועת עזה למעלה מ-230 בני אדם משטח מדינת ישראל ומדינות נוספות, רובם אזרחים – ילדים וטף, נשים, גברים וקשישים. חלק ניכר מהם עודנו מוחזק בשבי וגורלם לוט בערפל.

8. על רקע דברים אלה, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות מכוח הסמכות הנתונה לה בסעיפים 40(א) ו-40(א1) לחוק-יסוד: הממשלה, בשל המלחמה שנכפתה על מדינת ישראל באמצעות מתקפת הטרור הרצחנית מרצועת עזה. זאת, במטרה למוטט את יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של ארגון הטרור חמאס; להביא לשחרורם של החטופים; ולמנוע איום מרצועת עזה לאורך זמן.
9. מאז חודש אוקטובר 2023 ועד היום פועלת ישראל צבאית נגד ארגוני הטרור ברצועת עזה, באוויר, בים וביבשה. הלחימה ברצועה דרשה, ועודנה דורשת, היקף גדול של כוחות; וכוללת לחימה משמעותית, בהיקפים משתנים. הלחימה הובילה, למרבה הצער, למאות חללים ואלפי פצועים ברמות פציעה שונות מקרב כוחות צה"ל. לחימה זו ממשיכה גם בעת הזו, בעצימות משתנה. המחירים שמשלמת החברה הישראלית כפועל יוצא של הלחימה המתמשכת, והירי הרקטי מדרום ומצפון, הם משמעותיים וניכרים, לרבות אבידות בנפש, נזקים לגוף ולרכוש, ופינוי של יישובים רבים בדרום הארץ ובצפונה.
10. לחימה נגד ארגון טרור אשר במשך כמעט 17 שנות שלטונו ברצועה הטמיע באופן שיטתי את נכסיו הצבאיים בלב הסביבה האזרחית היא מורכבת מאוד, ומאלצת את כוחות צה"ל להילחם בתנאים מאתגרים. ההיטמעות והשימוש של חמאס בסביבה האזרחית הם בהיקף נרחב וחסר תקדים, כאשר שכונות שלמות ברצועת עזה הוסבו למתחמי לחימה הכוללים מארבים, דירות פיקוד ושליטה, מחסני אמל"ח, מנהרות לחימה, עמדות תצפית, עמדות ירי, בתים ממולכדים ומטענים ברחובות. מתוך מבנים אלה מתנהלים מאז תחילת התמרון הקרקעי קרבות עזים נגד כוחות צה"ל, תוך שימוש באזרחים כמגן אנושי. בתוך כך, חמאס עושה שימוש צבאי שיטתי במבנים ציבוריים האמורים לשמש לתכליות אזרחיות, ובהם מבני ממשל, מוסדות חינוך, מוסדות רפואה, אתרי מורשת ומבני דת. כך למשל, לאחרונה, במסגרת פעילות מבצעית במרחב בית החולים שיפא אותרו מאות רבות של מחבלים אשר חזרו לפעול בו והפכו אותו בשנית לבסיס טרור, ובין המחבלים שנעצרו, בכירים בחמאס ובגיהאד האיסלאמי שמחזיקים במודיעין משמעותי, בנוסף לאמצעי לחימה רבים ומסמכים מודיעיניים אשר תורמים להמשך הלחימה.
11. אין חולק כי כפועל יוצא מהלחימה, האוכלוסיה האזרחית של רצועת עזה חווה סבל רב, המועצם בשל פעילותם של ארגוני הטרור מתוך ריכוזי האוכלוסייה, ושימוש באוכלוסייה אזרחית כ"מגן אנושי", ובשל עשיית שימוש במבנים אזרחיים לפעילות טרור כאמור. פעולות החמאס, המנסות לנצל את המחויבות של ישראל וצה"ל לדיני המלחמה כדי להשיג הישגים צבאיים באמצעות עשיית שימוש מסיבי בתשתית האזרחית במקום, מעצימות את הפגיעה בחפים מפשע.
12. המצב ההומניטארי ברצועה, והמענה לו, עומד במוקד העתירה הנוכחית.

2.ב. המענה ההומניטארי לרצועת עזה – תמונת מצב כללית

רקע כללי בנוגע למדיניות ישראל בדבר מעבר סיוע לרצועת עזה

13. הדרג המדיני רואה חשיבות רבה בפעולה מתמדת ונמרצת כדי להימנע ממשבר במצב ההומניטארי ברצועת עזה, כחלק בלתי נפרד מהמחויבות להשגת מטרות המלחמה. החל מתחילת מלחמת "חרבות ברזל" בתאריך 7.10.23, קיימו הקבינט המדיני ביטחוני וקבינט ניהול המלחמה עשרות דיונים, ובהם הודגשה פעמים רבות חשיבותה של מדיניות זו. **בדיונים אלה ניתנו הנחיות חד משמעיות של הדרג המדיני בכל הנוגע להכנסת סיוע הומניטארי לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, והתקבלו החלטות להגביר את המאמצים להרחבת היקף הסיוע.**

ככל שבית המשפט הנכבד יראה לנכון, יוכלו המשיבים להציג החלטות אלה במעמד צד אחד.

14. הנה כי כן, לצד פעולות הלחימה, מדינת ישראל עוסקת באופן שוטף בהיבטים הנוגעים לדרכים לאפשר לארגונים בין-לאומיים, מדינות וארגונים הומניטאריים להעביר סיוע הומניטארי לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה. כפי שיפורט להלן, מדובר בעיסוק משמעותי ויום-יומי בקרב כלל הנוגעים לדבר, תוך קיום ממשק צמוד ושיח שוטף עם הקהילה הבין-לאומית וסוכנויות וארגוני סיוע, על מנת למצוא פתרונות להרחיב את זרימת הסיוע לרצועת עזה, מתוך מטרה לשפר ככל הניתן את המענה ההומניטארי הניתן לאזרחי הרצועה. לעניין זה יצוין כבר עתה, כי כתוצאה מהמאמצים הרבים שצה"ל ומדינת ישראל משקיעים בסוגיה, חלה לאורך המלחמה עלייה משמעותית בהיקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה בכלל, ולצפון הרצועה בפרט. להלן יפורטו הדברים.

15. עוד בטרם נידרש לטענות העותרים בפירוט, נבהיר כי בעת הזו **מדינת ישראל אינה מטילה מגבלות על היקף הסיוע ההומניטארי החיוני שנכנס לרצועת עזה, הכולל, בין היתר, מזון, מים, ציוד רפואי וציוד מחסה; ועושה מאמצים על מנת לאפשר את כניסת הסיוע לרצועה, בכפוף להסדרים טכניים לפי דין, ואת חלוקתו לאוכלוסייה האזרחית.**

16. בנוסף לאמור, בצה"ל ישנם קציני אוכלוסייה (להלן: **קא"לים**) – קצינים בעלי הכשרה מיוחדת לטיפול באוכלוסייה אזרחית, אשר משובצים ליחידות המבצעיות ברמת הפיקוד, האוגדה, החטיבה והגדוד (קא"לים פעילים בצה"ל מאז שנת 2010). הקא"לים אחראיים, בין היתר, על מתן ייעוץ למפקדים בשטח בכל הנוגע להיבטים הומניטאריים במהלך הפעילות המבצעית, וכן אחראיים על תיאום תנועותיהם של ארגונים בין-לאומיים וצוותי חילוץ וחירום מקומיים בתחום פעילותם ברצועת עזה. מתחילת הלחימה פועלים לצד הכוחות עשרות רבות של קא"לים בכל רמות הפיקוד, ואלה מבצעים פעולות הומניטאריות רבות במהלך המלחמה, לרבות תיאום העברה של ציוד רפואי ומזון לבתי חולים; סיוע במעבר בטוח ומהיר של צוותים רפואיים; סיוע בפעולות לפינוי חולים ופצועים למרחבים בטוחים; סיוע בפינוי אוכלוסייה מחוץ למרחב הלחימה; ותיאום טקטי בשטח עם ארגונים בין-לאומיים וארגונים מקומיים.

17. לא זו אף זו, גורמי המדינה פועלים באופן שוטף על מנת להרחיב ככל הניתן את היקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה, ועל מנת לפתור בעיות וקשיים לוגיסטיים בחלוקת הסיוע לאזרחי הרצועה. כך למשל, גורמי מתאם פעולות הממשלה בשטחים (להלן: **מתפ"ש**) מקיימים מדי יום פגישה עם נציגים מארה"ב, מצרים והאו"ם, אשר כוללת לרוב גם נציגים מסוכנויות או"ם, כמו OCHA ו-WFP, וכן מקיימים פגישות עם נציגים וגורמים נוספים. זאת, במטרה לזהות קשיים ופערים ולפתור מהר ככל הניתן בעיות וקשיים לוגיסטיים המשפיעים על היקף חלוקת הסיוע ברצועה.
18. לצורך כך, הוקם במפקדת התיאום והקישור לעזה (להלן: **מת"ק עזה**) מוקד אשר פועל מסביב לשעון למתן מענה לפניית של ארגוני סיוע בין לאומיים הפועלים ברצועה. בנוסף, הוקם חדר תיאום משותף במת"ק עזה, אשר מטפל באופן שוטף בבקשות ובפערים העולים מצד ארגוני הסיוע ברצועה בהיבטים הנוגעים לתיאום העברת הסיוע לרצועת עזה, וחלוקתו ברצועה. כמו כן, קציני מתפ"ש קיימו מאז תחילת המלחמה מאות פגישות עם נציגי מדינות, ארגונים בין-לאומיים ועם האו"ם, כחלק מהמאמצים למצוא דרכים להגדיל את היקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועה.
19. כמו כן, מתקיימת במתפ"ש הערכה של המצב ההומניטארי ברצועת עזה באופן תדיר, אשר כוללת הסתייעות במגוון אמצעים מודיעיניים, בארגונים בין-לאומיים, מודיעין אנושי בתוך הרצועה, שימוש ברשתות חברתיות, בדו"חות שמופצים ע"י הקהילה הבין-לאומית, בצילומים לוויינים, ידיעות מודיעיניות ועוד.
20. בנוסף, על מנת לעודד את היקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועה, מדינת ישראל פועלת לא רק מול ארגונים בין-לאומיים, אלא אף עם הסקטור הכלכלי הפרטי ברצועה (כגון מאפיות ומרכולים). הדבר הוביל גם לעלייה משמעותית במספר המשאיות שהגיעו לצפון הרצועה. כך, מדינת ישראל עומדת בקשר מול סוחרים ברצועה עזה, ומתאמת מולם כניסת סחורה ממצרים, אשר מיועדת בחלקה להימכר בשווקים בדרום רצועת עזה, ובחלקה האחר מועברת באמצעות משאיות של הצלב האדום והסהר האדום לצפון הרצועה.
21. כמו כן, באזורים בהם אין לחימה אינטנסיביות, נעשים ניסיונות לתאם, באופן כמעט יום-יומי, חלונות זמן מוגדרים בהם כוחות צה"ל אינם מפעילים באופן יזום אש, וזאת לשם תיאום תנועות עבור ארגונים וצוותים רפואיים, העברת ציוד וסיוע הומניטארי והקלה באיסוף ואחסנה של אספקה לתושבים באזור מסוים. כאשר מתקבלת החלטה על הפוגה הומניטארית לטובת האוכלוסייה באזור מסוים ברצועה, צה"ל מודיע מראש לתושבים על השעות המיועדות של הפוגה, כדי לקדם איסוף ופיזור אספקה בשעות מוגדרות, וזאת על-ידי הודעות ותקשורת עם ארגונים בין-לאומיים הפועלים באזור הרצועה.

המהלך לפינוי זמני של צפון רצועת עזה

22. טרם נסקור את היקפי הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה, נפרט על אודות הפעולות שננקטו על ידי כוחות צה"ל בתחילת הלחימה, בכדי לתמרץ ולאפשר לאוכלוסייה האזרחית המצויה באזורים שבהם תוכננה להתקיים פעילות לחימה עצימה, לעבור לאזורים שבהם לא צפויה הייתה להתקיים אותה עת פעילות לחימה. החל מיום 12.10.24, צה"ל הודיע לתושבי צפון רצועת עזה במגוון רב של אמצעים (לרבות עלונים, שידורי רדיו, הודעות ברשתות החברתיות, שיחות טלפון ובדרכים נוספות) כי קיימת סכנה להישאר בצפון רצועת עזה, לאור הלחימה כנגד ארגון הטרור חמאס הצפויה להתקיים במקום, ועל כן מומלץ להם להתפנות לדרום הרצועה, שם הסכנה פחותה משמעותית והנגישות לסיוע הומניטארי גבוהה הרבה יותר. זאת, כחלק מהמאמצים למזער ככל הניתן את הסיכון לאזרחים המצויים באזור הלחימה, ולאפשר להם נגישות רבה ככל הניתן לסיוע הומניטארי. לצורך כך, צה"ל פרסם מפות עם דרכים שיאפשרו תנועה בטוחה ככל הניתן דרומה, ואף דחה מספר פעמים את העצמת הפעילות המבצעית בצפון רצועת עזה, על מנת לאפשר את המשך התפנות התושבים לדרום הרצועה.

23. בתגובה למאמצים אלו, ארגון הטרור חמאס ניסה למנוע בכוח מהתושבים להתפנות, הציב מחסומים ואיים על תושבים, ולפי דיווחים אף פגע בהם. זאת, במטרה להמשיך ולנצל את נוכחותם כמגנים אנושיים, כדי להקשות על פעילותו המבצעית של צה"ל לאור מחויבותו לדין ולמזעור הנזק לאוכלוסייה האזרחית, ולמקסם את הפגיעה בקרב האוכלוסייה האזרחית באופן שאף יביא לפגיעה בלגיטימציה של ישראל להילחם ברצועת עזה. על אף האמור, מאות אלפי תושבים פלסטינים התפנו לדרום הרצועה.

24. על מנת להתמודד עם זרימת האוכלוסייה האזרחית לדרום הרצועה, מדינת ישראל פעלה, ועודנה פועלת, על מנת לאפשר את הקמתם של מתחמי מחסות, ואף אפשרה וקידמה את הקמתו של אזור הומניטארי ייעודי באזור המואסי בדרום הרצועה, שבו הוקמו מחסות ואליו יועד להגיע סיוע הומניטארי רב. בנוסף, לשם תמיכה במאמצי הקמת המחסות, מאז תחילת הלחימה ועד ליום 28.3.24, מדינת ישראל אפשרה את הכנסתן של 2,832 משאיות המכילות 40,475 טון של ציוד למחסות. כמו כן, צה"ל פועל באופן אקטיבי על מנת ליידע את האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה על מיקומם של מתחמי המחסות, באמצעות הטלת כרוזים, שיחות טלפון ושליחת הודעות למכשירי טלפון נייד.

מאמצים לפתיחת נתיבי כניסת סיוע הומניטארי לתוך רצועת עזה

25. מדינת ישראל פועלת כל העת על מנת לפתוח **דרכי גישה רבות ככל הניתן לכניסת סיוע הומניטארי לרצועה**. בתוך כך, פעלו גורמי המשיבים לאורך המלחמה על מנת לקדם נתיבי גישה של סיוע הומניטארי לרצועה, ונכון להיום, מועבר סיוע הומניטארי לרצועת עזה בשלושה נתיבים עיקריים:

נתיב יבשתי – החל מיום 21.10.23 סיוע הומניטארי נכנס במשאיות שמגיעות ממצרים למעבר ניצנה, שם הן עוברות בידוק ולאחר מכן נכנסות דרך מעבר רפיח המצרי לרצועת עזה. ביום 15.12.23 ישראל פתחה מחדש גם את מעבר כרם שלום לכניסת סחורות לרצועת עזה. שלא בשולי הדברים יוער, כי הפעלת המעבר גם בעת הזו כרוכה בסיכונים בטחוניים. מאז שנפתח מעבר זה במקביל למעבר ניצנה, הוא שיפר באופן דרמטי את יכולות הבידוק והיקף הסיוע שיכול להיכנס לרצועה. בנוסף לכך, פתחה מדינת ישראל שתי דרכי גישה נוספות לכניסת סיוע לרצועה דרך מעבר כרם שלום – הראשונה היא לסיוע המגיע בנתיב ימי דרך נמל אשדוד (משלוחי קמח); והשנייה היא לסיוע המגיע מירדן דרך גשר אלנבי.

כמו כן, ביום 11.3.24 מדינת ישראל אפשרה, בנוסף למאמצים קודמים שנועדו לשפר הגעת סיוע לצפון הרצועה, הכנסת סיוע הומניטארי לצפון רצועת עזה במישרין, וזאת באמצעות פתיחת פתח ייעודי בגדר המערכת, בקו דיווח 96, בחלקה הצפון מזרחי של הרצועה, וזאת לאחר בידוק הסחורה במעבר כרם שלום. בהקשר זה יצוין, כי מאז פתיחתו של מעבר זה ועד ליום 31.3.24 עברו דרכו 47 משאיות סיוע לכיוון צפון הרצועה. הציר מוביל ישירות לצפון הרצועה, ובכך מצמצם את האפשרות לביזה של השיירות בעודן עוברות מדרום הרצועה לעבר חלקה הצפוני, וזאת במטרה להרחיב את נתיבי הסיוע להזרמת ציוד שמיועד לתושבי צפון רצועת עזה.

נתיב ימי ישיך – ביום 16.3.24, בהתאם להנחיית הדרג המדיני בנושא ובתיאום עם מתפ"ש, ספינה הנושאת סיוע הומניטארי של ארגון WCK, במימון איחוד האמירויות, אשר יצאה מקפריסין, הגיעה למרחב הימי של רצועת עזה. הספינה הכילה 130 משטחי ציוד הומניטארי ו-115 טונות מזון ומים, שהועברו ל-12 משאיות של ארגון WCK, ואשר הופצו למרחב צפון רצועת עזה. ביום 30.3.24 יצא מקפריסין לכיוון הרצועה סיוע הומניטארי נוסף של ארגון WCK, בהיקף של 391 משטחים ובמשקל 332 טון. הספינה הגיעה לרצועה ביום 1.4.24.

בימים אלו מדינת ישראל פועלת לתאם העברה של סיוע הומניטארי נוסף, בהיקף נרחב בהרבה, דרך רציף ימי זמני שיוקם על-ידי ארה"ב, בהתאם להצהרת נשיא ארה"ב מיום 7.3.24. בהקשר זה נעדכן, כי בימים אלו מתקיימות פגישות של גורמי צה"ל עם מקביליהם מצבא ארה"ב, וזאת על מנת לקדם את הקמת הרציף הימי. הרציף הימי, אשר צפוי להתחיל לפעול החל מאמצע חודש אפריל, צפוי להיות בעל קיבולת המקבילה ל-60 משאיות מזון ביום (2.2 מיליון מנות מזון), וזאת בתיאום עם מדינות נוספות וארגוני סיוע.

נתיב אווירי – החל מסוף חודש פברואר 2024, מתקיימות בתיאום עם ישראל הצנחות מהאוויר של חבילות סיוע הומניטארי בשיתוף פעולה עם מדינות רבות, וביניהן ארה"ב, ירדן, צרפת, הולנד, מצרים, בלגיה ואיחוד האמירויות. באופן זה, סופקו החל מפרוץ המלחמה למעלה מ-2,700 חבילות סיוע, וזאת באמצעות למעלה מ-40 הצנחות.

26. ביחס למעברים היבשתיים לתוך הרצועה, מדינת ישראל משקיעה מאמצים רבים לשיפור יעילותם. הבידוק המבוצע הוא הכרחי מטעמים בטחוניים, משום שארגון הטרור חמאס מנסה לעשות שימוש במעברים לתוך רצועת עזה לצורך התעצמותו הצבאית. מאז תחילת הלחימה נתפסו עשרות רבות של משאיות המכילות ציוד ופריטים שלא תואמו מראש, ואשר עלולים לשמש לתכלית של התעצמות צבאית. יוער, כי ההתמודדות עם הברחות במעברים אפיינה גם את התקופה שלפני הלחימה, וממשיכה גם כעת.

27. מדינת ישראל נקטה לאורך המלחמה במאמצים לייעול מערך הבידוק, וכיום ניתן לבצע בידוק של 44 משאיות בשעה במעברים ניצנה וכרם שלום. עוד יודגש, כי היקף הסירוב של משאיות המיועדות להיכנס לרצועת עזה הוא מזערי ועומד על כ-1.5%. ככלל, הסירוב ניתן במקרים בהם הגעת המשאיות למעבר לא תואמה; במקרים שבהם היה על המשאיות ציוד אשר עלול לשמש לתכלית של התעצמות צבאית, ולא קיבל היתר מתאים; כאשר היה עליהן ציוד שלא אושר או כזה שלא תאם את הציוד שהיה אמור עליהן; במקרים בהם משאיות הועמסו באופן שלא אפשר את בדיקתן במעבר; במקרים שבהם משאיות הגיעו למעבר עם פריטים לא מזהים; או כאשר נהגי המשאית סירבו לבידוק. עוד יודגש, כי רוב המשאיות שסורבו – נכנסו בסוף לתוך שטח הרצועה, לאחר תיקון הסוגיה שהביאה לסירובן מלכתחילה.

28. הנה כי כן, ובניגוד לנטען, מדינת ישראל משקיעה מאמצים רבים להרחבת הכנסת הסיוע ההומניטארי לרצועת עזה. למעשה, מצב הדברים הוא שקיבולת הבידוק במעברים גבוהה בהרבה מיכולת הקליטה של סחורות ברצועת עזה, שכן הכמות של הסיוע ההומניטארי הנכנסת לרצועה היא רבה, וארגוני הסיוע ההומניטארי בתוך הרצועה אינם עומדים בקצב הכנסת הסחורה.

מצב זה מוביל לכך שלעתים ישנו סיוע הומניטארי בהיקף של **מאות משאיות** אשר ממתין על הקרקע בצד הפלסטיני של מעבר כרם שלום, עד לאיסוף מצד ארגוני הסיוע של האו"ם ולחלוקה בתוך הרצועה (נכון ליום 30.3.24 למשל, ישנו סיוע הומניטארי בהיקף של כ-400 משאיות שממתין בצד הפלסטיני של המעבר).

כדי לסייע לארגוני הסיוע בפעילותם בתוך רצועת עזה, מדינת ישראל מאפשרת את הכנסתו של ציוד תומך פעילות, כגון ציוד מגן, אמבולנסים, טלפונים לווייניים, משאיות ומלגזות. כך למשל, רק בימים האחרונים, אפשרה מדינת ישראל את העברתם של 21 אמבולנסים לתוך שטח הרצועה שנתרמו על ידי מדינות זרות, ובסך הכל 105 אמבולנסים הועברו מתחילת המלחמה. כאמור, המשיבים נמצאים בקשר יום-יומי עם הגורמים הרלוונטיים, ופועלים בתיאום איתם על מנת לקדם פתרונות נוספים אשר יסייעו לארגונים הפועלים בתוך הרצועה באיסוף ובחלוקת הסחורה, תוך הגנה מפני ניסיונות ההשתלטות של חמאס על משלוחי הסיוע.

29. במאמר מוסגר יוער, כי במסגרת המתקפה הרצחנית ב-7.10.23, פגעו ארגוני הטרור בצורה משמעותית גם בתשתיות אזרחיות והומניטאריות אשר שימשו עד אותה העת את תושבי רצועת עזה, חלקן במסגרת מדיניות אזרחית מרחיבה בה נקטה ישראל. כך למשל, מעבר ארז, דרכו התבצעו בשגרה כל תנועות האנשים בין ישראל ועזה, לרבות כ-20,000 פועלים פלסטינים שעברו במעבר בכל יום לשטח ישראל, הותקף והופץ על-ידי מחבלים שחדרו מעזה במסגרת המתקפה, וחלק נרחב מהמעבר נהרס כליל. המחבלים גם חטפו ורצחו חיילים שנכחו במעבר ארז ובמת"ק עזה באותו היום. כאמור, לצד החדירה האלימה אשר גרמה להרס נרחב למעבר, ארגוני הטרור שיגרו אלפי רקטות ופצצות מרגמה לעבר ישראל, ובהם גם רקטות ופצצות שכוונו לעבר המעברים הישראליים.

היקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה – מזון, מים, דלקים וציוד רפואי

30. בניגוד לתמונה אותה מנסים העותרים לצייר בעתירה, היקף הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה מאז תחילת הלחימה הולך וגדל, ובחלק מהמקרים הציוד נכנס אף בהיקפים משמעותיים יותר מאשר ערב המלחמה. זאת, מעבר למאגרים שהיו קיימים ברצועה עובר לתחילת הלחימה. ונפרט.

31. אשר לכניסת מזון לרצועה, מאז תחילת המלחמה ועד ליום 28.3.24 נכנסו לרצועה 11,954 משאיות, המכילות 252,585 טונות של מזון. בנוסף, מדינת ישראל אפשרה עד יום 28.3.24 את כניסתן של 401 מיכליות של גז לבישול. כמות משאיות המזון שנכנסת בימים אלה לרצועת עזה גדולה באופן משמעותי מכמות המשאיות שנכנסה לרצועה לפני תחילת המלחמה. כך, לפני תחילת המלחמה נכנסו לרצועת עזה במוצע 70 משאיות מזון ביום, ואילו בחודש מרץ 2024 נכנסו במוצע 140 משאיות מזון ביום – קרי, הכפלת היקף משאיות המזון שנכנסו לרצועה. אמנם הרקע לעלייה בכמות הוא, בין היתר, צורך גדול יותר בייבוא מזון לאור פגיעה בכושר הייצור המקומי בעזה עקב המלחמה. עם זאת, הדבר מראה כי בניגוד לנטען, אין ירידה בכמות המזון שנכנסת לרצועה במהלך המלחמה.

32. אשר לכניסת מים לרצועה, יוער תחילה כי טרם תחילת המלחמה, כ-90% מהמים ברצועת עזה לא הגיעו מישראל, ומקורם היה ברצועה עצמה, בין היתר, באמצעות מתקני התפלה מקומיים. 10% מהמים שכן הגיעו מישראל, נכנסו באמצעות שלושה קווי מים שעברו מישראל לתוך הרצועה. נכון להיום, מדינת ישראל מפעילה שניים מתוך שלושת קווי המים האלו, קו מים בני סוהילה (אשר נפגע במהלך הלחימה בתוך שטח הרצועה ונמצא בימים אלו בשלבי תיקון על ידי רשות המים הפלסטינית, לאחר שישראל אפשרה הכנסת צינורות מים ביום 25.3.24) וקו מים ברכת סעיד. קווים אלה מספקים בכל יום מיליוני ליטרים של מים לרצועת עזה. כך, מתחילת המלחמה ועד ליום 23.3.24, סיפקו הקווים לרצועה למעלה מ-3,300,000 קוב מים. בנוסף לכך, מתחילת המלחמה ועד ליום 28.3.24 מדינת ישראל אפשרה את כניסתן של 1,409 משאיות הנושאות 28,100 טונות של מים דרך המעברים השונים.

בנוסף למאמצים אלו, מדינת ישראל תיאמה את הקמתם של שני קווי מים על-ידי איחוד האמירויות, אשר נכנסים ממצרים למרחב רפיח ופועלים החל מחודש דצמבר 2023. קווי מים אלו מחוברים למתקני התפלה ניידים שהוצבו בצד המצרי של רפיח, והם מספקים 3,400 קוב מים ליום; ומהקמתם ועד ליום 23.3.24 סיפקו כ-195,000 קוב מים. כמו כן, מדינת ישראל מאפשרת באופן שוטף, ובכפוף לשיקולים מבצעיים, תיאומים לתיקון קווי מים, תדלוק בארות מים ומתקני התפלה, וכן עבודות לתיקון תשתיות מים והרחבתן.

33. בכל הנוגע לכניסת **חשמל ודלקים לרצועת עזה**, יצוין, כי טרם הלחימה, תצרוכת החשמל ברצועת עזה שמקורה היה במדינת ישראל עמדה על כ-50%. החשמל עבר באמצעות 10 קווי מתח גבוה שנכנסו משטח ישראל לרצועת עזה, אשר סיפקו כ-120 מגה-וואט חשמל. יתר החשמל יוצר באופן עצמאי בתוך הרצועה.

עם תחילת המלחמה, 9 מתוך 10 קווי המתח הגבוה נפגעו מירי רקטות של ארגוני הטרור ברצועת עזה. על אף הפגיעה בקווי המתח הגבוה, ועל מנת להבטיח את המשך קיום הצרכים ההומניטאריים ברצועת עזה, מדינת ישראל מאפשרת הכנסת דלק לרצועת עזה, אשר מחולק לארגונים השונים הפועלים ברצועת עזה, לפי מפתח שנקבע מראש. הדלק משמש להפעלת גנרטורים לצרכים שונים, לרבות: מתקני טיהור שפכים, מתקני התפלה, משאבות מים, בתי חולים, מאפיות, הפעלת מחסות, לוגיסטיקה, תשתיות תקשורת ועוד. עוד יודגש, כי כיום מאושרת העברת דלקים גם ישירות למתקנים חיוניים בצפון הרצועה, כגון בתי חולים ומתקני שאיבת מים. שיטת החלוקה הקיימת נועדה לצמצם במידה המרבית האפשרית את האפשרות שחמאס ישתלט על מקורות אלו וינצלם לצרכים צבאיים. מאז תחילת המלחמה ועד ליום 22.3.24, מדינת ישראל אפשרה את כניסתן של 197 מיכליות דלק לצרכים ההומניטאריים ברצועה.

34. אשר לכניסת **ציוד רפואי לרצועת עזה**, יובהר כי ישראל אינה מגבילה את היקף כניסת התרופות והציוד רפואי לתוך הרצועה. נכון ליום 28.3.24 נכנסו לרצועה 1,705 משאיות הנושאות 19,805 טון של ציוד רפואי. כמו כן, ישראל אפשרה את כניסתם של 105 אמבולנסים חדשים לרצועה, שנתרמו על-ידי מדינות שונות.

נכון להיום ידוע על שבעה בתי חולים פעילים בצפון הרצועה ובעיר עזה; בית חולים אחד פעיל באזור מחנות המרכז ודיר אל-בלאח, לצד 5 מרפאות מקומיות; ו-11 בתי חולים נוספים הפועלים באזור ח'אן יונס ורפיח. עוד יודגש, כי גורמי מתפ"ש מקיימים שיח שוטף עם ארגונים בין לאומיים ומדינות, וכן עם גורמים מקומיים בכירים מהתחום הרפואי, על מצב מערכת הבריאות ברצועת עזה. ככל שקיים מחסור שמדווח, ישראל פועלת לסייע בתיאום הכנסת ציוד רפואי נדרש.

35. עוד יצוין, כי למרות הפעילות המתמשכת של ארגון הטרור חמאס מתוך בתי חולים רבים ברצועת עזה, תוך ניצול ציני של האוכלוסייה האזרחית, מדינת ישראל פועלת להימנע במידת האפשר מפגיעה בפעילות של אותם בתי חולים, ובאופן כללי לשמר ככל הניתן את שירותי הרפואה ברצועה. זאת, בשים לב להגנה המיוחדת הניתנת בדין הבין-לאומי למתקנים רפואיים, בכפוף לחריגים הקבועים בדין. בנוסף, בנסיבות שבהן היה הכרח לפעול בבתי החולים, פעלו כוחות צה"ל ככל שניתן על מנת לבודד את החולים מהאיזורים שבהם שהו המתבלים והתנהלה הלחימה, ודאגו להמשך הטיפול בהם בציד רפואי מתאים או לפינוי חולים לבתי חולים אחרים ברצועה. כך למשל, ביום 10.2.24, צה"ל אפשר את העברתם של 12 מכלי חמצן וציוד רפואי נוסף לבית החולים אל-אמאל בח'אן יונס, במהלך מבצע במסגרתו צה"ל פעל בבית החולים ועצר 20 מתבלים. כמו כן, ביום 14.2.24, במהלך הפעילות של כוח צה"ל בבית החולים נאסר, במהלך נעצרו כ-100 פלסטינים החשודים בפעילות טרור, צה"ל אפשר העברתם של אוכל, מים וציוד רפואי לבית החולים, וכן תיאם את תיקונם של הגנרטורים של בית החולים ואת העברתם של 24,000 ליטרים של דלק על מנת להפעיל את הגנרטורים; וכן העביר מכלי חמצן למחלקת הטיפול הנמרץ בבית החולים.

כמו כן, ביום 3.3.24, מדינת ישראל אפשרה את כניסתם של 50 אינקובטורים נוספים מטעם ארגון UNICEF המיועדים למספר בתי חולים ברצועה. אך לאחרונה, ביום 22.3.24, כוחות צה"ל הכניסו לבית החולים שיפא משאיות מלאות בציוד רפואי, מזון ומים, ובכלל זה מעל עשרת אלפים יחידות של תרופות, מאות מארזים של משככי כאבים, מעל מאה מארזי תחבושות ואינפוזיות ועשרות מכשירי ניטור מתקדם. כל זאת במהלך פעילות מבצעית עצימה נגד מאות מתבלים שהתבצרו וניהלו לחימה מתוך מספר מבנים בבית החולים.

36. ישראל עובדת בשיתוף פעולה צמוד עם סוכנויות או"ם, מדינות וארגונים בינ"ל, על מנת להבטיח פעילות של מתקנים רפואיים בהיקף מספק ברצועת עזה, לרבות באמצעות הכנסה של ציוד רפואי בכמות גדולה. בתוך כך, אפשרה מדינת ישראל את הקמתם של שבעה בתי חולים שדה ברחבי רצועת עזה (אמירתי, ירדני, IMC, MSF, סה"א פלסטיני אל-אמל, סה"א פלסטיני רפית, UK-MED), וכן את עגינתם של שלושה בתי חולים "צפים" (איטלקי וצרפתי אשר סיימו את פעילותם ביוזמתם, וספינה אמירתית אשר פועלת גם כיום) אשר טיפלו עד כה בעשרות אלפי מטופלים. בנוסף לכך, ישראל מאפשרת בימים אלו את הקמתם של שני בתי חולים שדה נוספים (של ארגון הצלב האדום וכן בית חולים נוסף של ה-IMC) ובוחנת את הקמתם של שני בתי חולים שדה נוספים (מצרי ושל ארגון הארנק השומרונים).

לצד האמור, ולפי הידוע למשיבים, כ-3200 מטופלים שנדרשו לטיפול רפואי דחוף יצאו מהרצועה דרך מעבר רפיח למצרים ומשם למדינות שלישיות.

37. בנוסף, מדינת ישראל מקיימת שיח שוטף עם ארגון UNICEF על מנת לנטר את הצורך בהכנסת חיסונים לרצועת עזה. בהמשך לשיח זה, מדינת ישראל אפשרה את הכנסתם של 458,636 בקבוקונים המכילים 2,286,330 מנות חיסון, למגוון מחלות, ובהן פוליו, צהבת, שחפת, דיפטריה, ועוד. יודגש, כי בניגוד מוחלט לנטען בעתירה, ובהמשך לשיח שמתקיים בנושא, נכון למועד זה, ובהתאם לשיח הרציף המתקיים עם הגורמים הרלוונטיים, לא ידוע על צורך במנות חיסון נוספות ברצועת עזה, וככל שיעלה צורך כזה, מדינת ישראל תאפשר את הכנסתן לרצועת עזה, כפי שעשתה עד כה.

פירוט אודות היקפי הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועת עזה נכון ליום 31.3.24 מתוך אתר מתפ"ש מצורף ומסומן מש/1.

מאמצים להעברת סיוע הומניטארי בתוך רצועת עזה

38. מעבר למאמצים שתוארו עד כה, הנוגעים לכניסת סחורות לתוך רצועת עזה, מדינת ישראל פועלת כל העת כדי לאפשר לארגוני סיוע להעביר סיוע הומניטארי בתוך רצועת עזה, ובכלל זה להעביר סיוע כאמור מדרום הרצועה לצפונה. זאת, תוך התמודדות עם הקשיים הנובעים מתיאום זה במהלך הפעילות הצבאית העצימה ברצועה, ועל אף שארגון הטרור חמאס מטמיע את עצמו בתוך אוכלוסייה אזרחית ומקשה על מעבר הסחורות בתוך הרצועה. במסגרת זאת, תואמו אל מול ארגוני הסיוע וכוחות צה"ל הפועלים במרחבי הלחימה אלפי תנועות של ארגוני סיוע, למגוון רחב של מטרות, לרבות פינוי חולים, העברת אספקה חיונית בין שטחי הרצועה, תיקון תשתיות חיוניות ועוד.

אופי הפעילות המבצעית ברצועה מקים אתגר משמעותי להבטיח תנועה בטוחה של שיירות הסיוע ההומניטארי בתוך הרצועה, על מנת שאלו לא ייקלעו לזירות לחימה פעילות. על מנת להתמודד עם אתגרים אלה ולשם ההגנה על שיירות הסיוע, לוחות הזמנים ונקודות הציון של המסלולים של השיירות מועברים לכוחות הלוחמים בזמן אמת. על אף האמור, למרבה הצער, קרו מקרים במהלך הלחימה בהם שיירות סיוע נפגעו, לרבות אירוע של פגיעה במשאית שהייתה חלק משיירה שנעה בצפון רצועת עזה, ביום 5.2.24. באירועים חריגים מסוג זה, מתבצע תחקיר מבצעי ומופקים ממנו לקחים, ככל שנדרש. למותר לציין כי צה"ל לא תוקף בכוונה תחילה את שיירות הסיוע והגורמים הבין-לאומיים שמחלקים את הסיוע ההומניטארי לתושבי הרצועה.

יוער, כי בהמשך לפרסומים שהתקבלו סמוך להגשת תגובה זו על האירוע הקשה והטרגי הנוגע למותם של מספר עובדי ארגון WCK ברצועת עזה, האירוע הועבר למנגנון הבירור המטכלי, גוף עצמאי, מקצועי ובלתי תלוי, לתחקור האירוע ובירור והנסיבות.

39. עוד יצוין, כי ארגון הטרור חמאס ממשיך להשתלט על חלק מהסיוע ההומניטארי הנכנס לרצועת עזה, לצרכיו, ומונע ממנו להגיע במלואו לתושבי רצועת עזה. יתר על כן, ככל הידוע למשיבים, ארגונים בין-לאומיים ברצועה נדרשים לתאם את הפעילות שלהם עם ארגון חמאס, אשר שולט על נתיבי השיירות ונקודות החלוקה. הדבר מקנה לחמאס השפעה משמעותית על שרשרת ההפצה של הסיוע ההומניטארי. ישנם אף דיווחים, כי ארגון הטרור חמאס איים על קבוצות של פלסטינים פן ישתפו פעולה עם ישראל באבטחת שיירות הסיוע, ואף דווח כי פגע בהם בפועל. מעבר לכך, היו במהלך הלחימה אירועי ביזה לא מעטים של משאיות הסיוע, של מתקני אחסון ושל נקודות חלוקה על ידי ארגוני הטרור, כנופיות פשע או תושבים מן השורה.

40. לנוכח קשיים אלו, ישראל פועלת בשיתוף פעולה עם הקהילה הבין-לאומית, בכדי לקדם הכנסת סיוע הומניטארי ישירות לצפון רצועת עזה באופן בטוח ואפקטיבי, דרך נקודות חלוקה. תוכנית כזאת גובשה על ידי צה"ל ואושרה על ידי הדרג המדיני, והיא כוללת בין היתר כניסת סיוע דרך הים, באמצעות הצנחות, ובאופן יבשתי דרך מעבר 96.

41. כמו כן, מדינת ישראל בוחנת ביחד עם גורמים בין-לאומיים את האפשרות לכניסת צדדים שלישיים לרצועה, אשר יסייעו לאבטחת תנועת שיירות הסיוע ברחבי רצועת עזה. בנוסף, מדינת ישראל אישרה בקשה של סוכנויות או"ם לפעול להקמה של חומות לשם הגנה על מחסניהן, אם כי בשלב זה לא ברור אם היוזמה אכן תצא לפועל.

3.ב. ההליך בבית הדין הבין-לאומי לצדק (ICJ)

42. ביום 29.12.23 פתחה דרום אפריקה בהליך נגד ישראל בבית הדין הבין-לאומי לצדק (ICJ), בהסתמך על תניית השיפוט בסעיף 9 לאמנה בדבר מניעתו וענישתו של פשע השמדת עם משנת 1948 (להלן: **אמנת הג'נוסייד**); בטענה שישראל מפרה כמה מחובותיה תחת האמנה במסגרת הלחימה ברצועת עזה. בנוסף, דרום אפריקה ביקשה מבית הדין להורות על שורה ארוכה של סעדים זמניים נגד ישראל – העיקרי שבהם עניינו הפסקת הלחימה. הגם שההליך ב-ICJ עניינו במחויבויות ישראל לפי אמנת הג'נוסייד, נתייחס אליו בתמצית, בשים לב להפניית העותרים להליך זה ולסעדים הזמניים במסגרתו המתייחסים לסוגיית הסיוע ההומניטארי.

43. בימים 11-12.1.24 נערכו דיונים בעל-פה בפני ה-ICJ בבקשתה של דרום אפריקה לסעדים זמניים. במסגרת הדיונים, הדגיש הצוות המשפטי הישראלי שטענותיה של דרום אפריקה להפרת אמנת הג'נוסייד על ידי ישראל נעדרות כל בסיס עובדתי ומשפטי. עוד הובהר שדרום אפריקה עושה שימוש ציני באמנת הג'נוסייד, בניסיון להביא בפני ה-ICJ סוגיות הנוגעות להתנהלות ישראל במלחמה שנכפתה עליה, לגביהן הוא נעדר סמכות.

44. בפני בית הדין הוצגו בפירוט האתגרים המבצעיים המשמעותיים העומדים בפני מדינת ישראל בניהול הלחימה נגד ארגון הטרור חמאס. במקביל, הוצגו בפני בית הדין המאמצים הכבירים שמשקיעה המדינה בהתמודדות עם אתגרים אלו ובצמצום הפגיעה באוכלוסייה האזרחית ככל האפשר, תוך מחויבות מלאה לעיקרון שלטון החוק ולמשפט הבין-לאומי.
45. ביום 26.1.24 ניתנה החלטתו של בית הדין בבקשתה של דרום אפריקה.¹ כפי שהודגש גם במסגרת ההחלטה, בשלב זה של ההליך, בית הדין אינו קובע ממצאים לגופן של הטענות, אלא רק בודק האם מתקיימים התנאים למתן סעדים זמניים בנסיבות העניין (ראו בפסקאות 30, 62 להחלטה). במסגרת זו, בית הדין בוחן האם הזכויות הנטענות הן מתקבלות על הדעת (plausible) במסגרת האמנה, ולא האם ההפרות הנטענות הן מתקבלות על הדעת (ראו בפסקה 35 להחלטה). בנוסף, בשלב זה, בית הדין אף אינו קובע באופן סופי האם יש לו סמכות לדון בתיק (ראו בפסקאות 15, 84 להחלטה). ככלל, הרף למתן סעדים זמניים על ידי בית הדין הוא נמוך, ובית הדין אינו נדרש לבחינה ראייתית או משפטית מעמיקה, אשר שמורה לשלבים מאוחרים יותר בהליך. בית הדין בהחלטתו לא נענה לבקשתה של דרום אפריקה למתן סעד של עצירת הלחימה, כמו גם לסעדים נוספים שהתבקשו. הסעדים הזמניים שעליהם הורה בית הדין בסופו של דבר משקפים ברובם חובות קיימות של מדינת ישראל תחת המשפט הבין-לאומי. מעבר לכך, מדינת ישראל התבקשה להגיש דו"ח בדבר יישום הסעדים הזמניים בתוך חודש ימים.
46. ביום 26.2.24 הגישה מדינת ישראל דו"ח בדבר יישום הסעדים הזמניים שניתנו בהחלטת בית הדין. במסגרת הדו"ח, אשר נותר חסוי בהוראת בית הדין, הובהר שישראל עומדת בחובותיה תחת המשפט הבין-לאומי, כולל אלו הבאות לידי ביטוי בסעדים הזמניים שניתנו בהחלטת בית הדין. בין היתר, הדו"ח עסק בפירוט במאמציה של ישראל, בשיתוף מדינות וארגונים בין-לאומיים, לאפשר זרימה של סיוע הומניטארי מספק לרצועת עזה.
47. מאז, הגישה דרום אפריקה שתי בקשות נוספות למתן סעדים זמניים. בקשתה מיום 12.2.24, בקשר לפעולה אפשרית של ישראל ברפיח, נדחתה על ידי בית הדין ביום 16.2.24. ביום 6.3.24 הגישה דרום אפריקה בקשה נוספת למתן סעדים זמניים, שלישית במספר (להלן: **הבקשה השלישית לסעדים זמניים**). בבקשה זו, דרום אפריקה טענה שישראל הפרה את הסעדים הזמניים שניתנו. בנוסף, היא שבה וביקשה את הפסקת הלחימה, בטענה שברצועת עזה שורר רعب.
48. בתגובה שהגישה ישראל לבקשה השלישית לסעדים זמניים ביום 15.3.24, הובהר, בין היתר, כי מדינת ישראל ממשיכה לעמוד בחובותיה לפי המשפט הבין-לאומי, כולל אלו הבאות לידי ביטוי בסעדים הזמניים שעליהם הורה בית הדין. עוד צוין כי מדינת ישראל מודעת למצב ההומניטארי הקשה ברצועת עזה, אך הודגש כי לישראל אין כל כוונה לגרום להרעבה ברצועת עזה, וכראיה לכך, היא פועלת יחד עם גורמים רבים בכל העת לצורך קידום יוזמות ומאמצים להתמודדות עם המצב ההומניטארי. המדינה הבהירה כי קיימים מחסומים ואתגרים שונים בשטח, שאינם תלויים במדינת ישראל, אשר משפיעים גם הם על הגעת הסיוע ההומניטארי ליעדו, כפי שמפורטים גם במסגרת תגובה זו.²

¹ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>

² <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240315-wri-01-00-en.pdf>

49. ביום 28.3.24 ניתנה החלטת ה-ICJ בבקשה השלישית לסעדים זמניים.³ כפי שהובהר בהחלטתו, על רקע המצב ההומניטארי הקשה ברצועת עזה, בית הדין ראה לנכון ליתן סעדים זמניים נוספים, ובתוך כך להרחיב ולפרט את הסעד שעניינו העברת סיוע הומניטארי. לפי הסעדים החדשים שניתנו, על ישראל לנקוט את כל הצעדים הנחוצים, ובשיתוף פעולה מלא עם האו"ם, על מנת לוודא אספקה ללא הפרעה ובהיקף נרחב של סיוע הומניטארי שנחוץ באופן דחוף, ובתוך כך מזון, מים, חשמל, דלק, מחסה, ביגוד, דרישות היגיינה וסניטציה וציוד וטיפול רפואי, לרבות באמצעות הגדלת מספר המעברים היבשתיים והיקף השימוש בהם. בנוסף, נקבע כי על המדינה לוודא באופן מיידי שכוחות צה"ל אינם מבצעים מעשים שעולים לכדי הפרה של זכויות הפלסטינים כקבוצה מוגנת תחת אמנת הג'נוסייד, כולל כל פעולה שהיא שמונעת אספקת סיוע הומניטארי שנחוץ באופן דחוף. מדינת ישראל התבקשה להגיש דו"ח נוסף, ביחס ליישום הסעדים האמורים, תוך חודש ימים.

לצד האמור, בית הדין הדגיש כי אין בהחלטתו כדי לקבוע ממצאים בדבר עמידתה של ישראל בסעדים הזמניים שניתנו בהחלטתו מיום 26.1.24 (פסקה 49 להחלטה בבקשה השלישית). בנוסף, בית הדין לא ניאות לבקשתה של דרום אפריקה ליתן סעד להפסקת הלחימה, וכן סירב לתת סעדים נוספים שבקשה דרום אפריקה.

50. כב' הנשיא (בדימו') ברק, אשר מונה על-ידי מדינת ישראל לשמש כשופט אד-הוק בהליך, פרסם דעת יחיד מטעמו ביחס להחלטות בבקשות הראשונה והשלישית שהוזכרו לעיל.⁴ כב' הנשיא (בדימו') ציין כי לא שוכנע שהזכויות הנטענות על ידי דרום אפריקה אכן מתקבלות על הדעת (ראו בפסקאות 29-41 לדעת היחיד מטעמו בהחלטה בבקשה הראשונה). כב' הנשיא (בדימו') ציין כי בחר, על אף האמור, להצטרף לסעד בעניין הספקת סיוע הומניטארי. זאת, בין היתר, לאור תקוותו שהסעד יסייע להקל על השלכות העימות המזוין על האנשים הפגיעים ביותר. לדבריו, הסעד מזכיר לישראל את חובותיה הבין-לאומיות, שמוטמעות ב-DNA של צה"ל, ויוודא שישראל ממשיכה לאפשר סיוע הומניטארי לעזה, כחלק מחובותיה תחת דיני המלחמה (ראו בפסקה 44 לדעת היחיד מטעמו בהחלטה בבקשה הראשונה ובפסקה 30 לדעתו היחיד מטעמו בהחלטה בבקשה השלישית).

³ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240328-ord-01-00-en.pdf>

⁴ קישור לדעת היחיד של כב' הנשיא ברק בבקשה הראשונה: <https://www.icj-cij.org/node/203452>; ובבקשה השלישית: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240328-ord-01-06-en.pdf>

51. בדעת היחיד שצירף להחלטה בבקשה השלישית הדגיש כבי הנשיא (בדימי) כי דרום אפריקה שואפת לנהל תיק שעניינו בניהול הלחימה, תחת כסות של תיק לפי אמנת הגינוסייד (ראו בפסקה 5 לדעת היחיד מטעמו בהחלטה בבקשה השלישית). לצד האמור, כבי הנשיא (בדימי) ביקש להבהיר כי המצב בשטח בכל הנוגע להעברת סיוע הומניטארי הוא מורכב מכפי שנדמה, וכי גם חמאס נושא באחריות ביחס אליו. בהחלטתו אף הזכיר כי בית הדין הסתמך על מידע של סוכנויות או"ם אשר נסמכות על נתונים שמגיעים ממשד הבריאות שמנוהל על-ידי חמאס, וכן הסתמך באופן עצמאי על מקורות שהתפרסמו לאחר שהוגשו כתבי הטענות על-ידי הצדדים ומבלי שניתנה להם הזדמנות להתייחס לאלו (ראו בפסקאות 22-29 לדעת היחיד מטעמו בהחלטה בבקשה השלישית).

52. יצוין, כי מדינת ישראל בוחנת כל העת את התנהלותה במסגרת הלחימה בראי חובותיה תחת המשפט הבין-לאומי, כפי שהן משוקפות בחלקן גם בהחלטות בית הדין שהוזכרו לעיל, וכפי שהובהר לעיל ויפורט בהמשך, המדינה עומדת בחובות המוטלות עליה, ואף מעבר לכך. החלטת בית הדין בבקשה השלישית נלמדת בימים אלה על ידי המשיבים.

ג. עמדת המדינה – דין העתירה להידחות

1.1. הערה מקדמית – על תשתית עובדתית חסרה וסלקטיבית

53. המשיבים הציגו ויצגו במסגרת תגובה זו את התשתית העובדתית המלאה הידועה להם, בגיבוי תצהירים, וישיבו לטענות העובדתיות והמשפטיות של העותרים כסדרן. עם זאת, לא ניתן שלא להעיר כבר בפתח הדברים, כי העתירה דן מציגה תשתית עובדתית סלקטיבית, שאינה משקפת את מצב הדברים לאשורם.

54. בעתירה, נתונים שמקורם ב"מוסדותיו" של ארגון הטרור חמאס מוצגים כאמת עובדתית, כמו גם דיווחים וטענות של ארגונים בין-לאומיים המצטטים את נתוני חמאס או נסמכים בעצמם על תשתית עובדתית חלקית; זאת, בעוד הנתונים שמפרסמים מתפ"ש וגורמים רשמיים נוספים של מדינת ישראל מוצגים כטענות לכאוריות. למותר לציין כי לארגון הטרור חמאס יש היסטוריה ידועה של סילוף עובדות ונתונים, לשם יצירת הד ציבורי ותקשורתי שקרי והשחרה של מדינת ישראל. בפרט, העותרים מציינים מפורשות כי הם מתבססים על נתונים של משרד הבריאות בעזה (למשל פסקה 49 לעתירה), הנשלט על-ידי חמאס, וכן מבססים חלק נרחב מהתשתית העובדתית אותם הם מציגים על דו"חות שמתבססים על נתונים שמסופקים על ידי מוסדות חמאס.

55. אף כאשר העותרים מפנים לפרסומים הרשמיים של מתפ"ש, הם מוצגים באופן מגמתי ומטעה, תוך התעלמות מן ההקשר או מן העובדות המלאות. כך למשל, בפסקה 19 לעתירה בחרו העותרים לציין (על בסיס נתוני מתפ"ש) כי ביום 13.3.24 נכנסו בסך הכל 89 משאיות לרצועה, לעומת 500 משאיות שנכנסו לרצועה מדי יום לפני המלחמה.

ראשית, מדובר ביום חריג שאינו מלמד על הכלל, שכן במהלכו נפתח לראשונה מעבר 96 בחלקה הצפון מזרחי של הרצועה, ולכן נדרש באותו היום לעשות התאמה בהליכי הבידוק בכרם שלום ובניצנה, מה שעייכב את בדיקת המשאיות. העותרים אף בחרו שלא להציג את הנתונים המלאים מן השבועות האחרונים, אשר מפורסמים אף הם לציבור באתר מתפ"ש, המשקפים עלייה משמעותית בכמות המשאיות הנכנסות לרצועה.

שנית, ההשוואה למספר המשאיות שהיו נכנסות ערב המלחמה נועדה לצייר תמונה שלפיה כמות הסיוע והמזון הנכנסים לרצועה מאז המלחמה פחותה בהרבה מזו שנכנסה ערב המלחמה. ואולם ההפך הוא הנכון. זאת בשים לב לכך שרוב המשאיות שנכנסו לעזה מדי יום לפני המלחמה כללו ייבוא סחורות מגוונות לרצועת עזה ולא מזון ואספקה הומניטארית חיונית אחרת. מדובר בסחורה שנכנסה במסגרת המסחר השוטף של מוצרים לא-חיוניים, שאין טענה שנדרש לתעדפה בעת הזו על אספקה הומניטארית חיונית. למעשה, טרם המלחמה, רק כ-70 משאיות בממוצע מדי יום נשאו מזון. לעומת זאת, במהלך חודש מרץ 2024, נכנסו בממוצע כ-140 משאיות מזון ביום.

אם כן, כמות משאיות המזון הנכנסות לרצועת עזה בתקופה האחרונה דווקא גדולה משמעותית מזו שנכנסה טרם המלחמה, והיקף המשאיות הנכנס נמצא, ככלל, במגמת עליה. אופן ההצגה המגמתי של ההשוואה בין מספרי המשאיות, הן מבחינת ההתמקדות ביום הבודד שבו נכנס מספר נמוך במיוחד של המשאיות לנוכח אילוצים טכניים, והן מבחינת בחירת הנתון של כלל המשאיות שהיו נכנסות לרצועה בכל יום עת שהמעברים שימשו למסחר שוטף – מציירת תמונה מטעה ביחס לכמות הסיוע הנכנס לעזה במהלך המלחמה.

56. כלל יסוד בהתדיינות לפני בית המשפט הנכבד הוא כי חובה על העותר להציג בעתירה תשתית מלאה של העובדות, לפי מיטב ידיעתו (להרחבה ראו בג"ץ 1759/94 סרוזברג נ' שר הבטחון, פ"ד נה(1) 625). הצגת תשתית חלקית וסלקטיבית, שאינה נותנת תמונה מלאה של העובדות הדרושות לצורך הכרעה בעתירה, היא תשתית רעועה, שעלולה להטעות את בית המשפט הנכבד.

ג.2. הדין הבין-לאומי החל בענייננו – דיני העימות המזוין החלים על סיוע הומניטארי

לאוכלוסיה האזרחית במהלך פעולות איבה, ולא דיני התפיסה הלוחמתית

57. על רקע טענות העותרים בעתירה ביחס לחובות המוטלות על מדינת ישראל מכוח המשפט הבין-לאומי, ובפרט טענות לפיהן חלות על ישראל חובות "בהיותה כוח כובש ברצועת עזה" (ראו למשל סעיפים 78, 84 ו-98 לעתירה), תובא להלן בתמצית התייחסות המשיבים להוראות הדין-הבינלאומי החלות בענייננו.

58. כפי שיפורט בסקירה ובניתוח שיובאו להלן, לעמדת המשיבים **על פעולותיה של ישראל ברצועת עזה חלים הכללים בדיני העימות המזוין החלים על סיוע הומניטארי לאוכלוסיה האזרחית של הצד שמנגד במהלך פעולות איבה, והמאמצים אשר מקיימת מדינת ישראל. ואשר תוארו לעיל בהרחבה, עומדים בקנה אחד עם חובות אלו ואף הולכים מעבר להן.** טענת העותרים לתחולת חובות מכוח דיני התפיסה הלוחמתית אינה עולה לעמדת המדינה בקנה אחד עם המשפט הבין-לאומי – לא במצב שקדם למלחמת "חרבות ברזל" ולא בנקודת הזמן הנוכחית.

59. תחילה נעמוד על הרקע הנורמטיבי ועל מעמדה של רצועת עזה ערב מלחמת "חרבות ברזל" ולאחר מכן יוסבר מדוע גם בנקודת הזמן הנוכחית דיני התפיסה הלוחמתית אינם חלים. לבסוף, נפרט על אודות היקף החובות ההומניטאריות מכוח דיני העימות המזוין של צד לסכסוך כלפי אוכלוסיה האזרחית במהלך לחימה, ונסביר – על בסיס התשתית העובדתית שהונחה לעיל – מדוע ישראל עומדת בחובות אלה.

שלושת התנאים לתחולת דיני התפיסה הלוחמתית

60. תקנה 42 לתקנות האג (להלן: **תקנה 42**), המשקפת כלל מנהגי, קובעת את המבחן המשפטי לקיומו של כיבוש, כדלקמן:

"Territory is considered occupied when it is actually placed under the authority of the hostile army. The occupation extends only to the territory where such authority has been established and can be exercised".

מכלל זה, עולה כי המבחן המשפטי לקיומו של כיבוש אינו תלוי החלטה אלא מבוסס על המצב העובדתי בשטח. מדריכים צבאיים, פסיקה וכתבי מלומדים, מלמדים שדיני התפיסה הלוחמתית יחייבו את הכוח ש"כבש" שטח נתון, בהתקיים שלושה תנאים **מצטברים**: (1) נוכחות פיזית של המדינה הכובשת בשטח ללא הסכמת השלטון המקומי; (2) הריבון הקודם אינו מסוגל להפעיל סמכויות שלטוניות בשטח; (3) הכוח הצבאי שהשתלט על השטח מסוגל לקיים פעולות שלטוניות אלו בשטח. הנה כי כן, מדובר בשאלה שעיקרה **עובדתית**, המושפעת מניתוח המצב העובדתי **בפועל**.⁵

מעמדה המשפטי של רצועת עזה ערב מבצע "חרבות ברזל" – ישראל אינה "כוח כובש"

61. בתמצית רבה נציין, כי רצועת עזה נתפסה על-ידי כוחות צה"ל בשנת 1967, והוקם בה ממשל צבאי. הממשל הצבאי פעל משנת 1967 ועד לשנת 2005 (לעתים תוך שינויים מסוימים, למשל עקב הסכמי אוסלו). בשנת 2005 מדינת ישראל הכריזה על יישום תוכנית ההתנתקות, שכללה פינוי של כלל הנוכחות הישראלית – אזרחים וחיילים כאחד – מרצועת עזה, וסיום הממשל הצבאי.

62. כפועל יוצא מכך, מאז יישום תכנית ההתנתקות בשנת 2005 וביטול הממשל הצבאי ברצועה, עמדתה של מדינת ישראל היא כי דיני התפיסה הלוחמתית אינם רלוונטיים לצורך ניתוח מחויבותה של ישראל ביחס לרצועת עזה ותושביה. זאת, לאור העובדה שהתנאים לקיומה של תפיסה לוחמתית, אינם מתקיימים עוד במערכת היחסים שבין ישראל לרצועת עזה, לאור העובדה שלא הייתה לישראל עוד נוכחות צבאית או אחרת ברצועת עזה. בהיעדר נוכחות פיזית בשטח הרצועה ובהיעדר הפעלת סמכויות שלטוניות בתוך הרצועה (במובחן מסמכויות המופעלות מכוח הדין הישראלי בשטחי מדינת ישראל, לרבות במעברים שבין ישראל לרצועת עזה, לאורך הגדר המפרידה ביניהן, מתוקף היותה של ישראל מדינה ריבונית בשטחה, או סמכויות מכוח דיני הלחימה כגון הסגר הימי), ובהינתן שגורם אחר – משנת 2007, ארגון הטרור חמאס – הוא השולט בפועל ברצועה, עמדת ישראל היא כי היא אינה שולטת ברצועת עזה, ומשכך **מסגרת דיני התפיסה הלוחמתית אינה רלוונטית לניתוח חובותיה של ישראל ביחס לרצועה**. מאותה עת ישראל כפופה לחובות הנובעות מדיני העימות המזוין החלים על פעולות איבה, ובהם החובות הנוגעות לסיוע הומניטארי לאוכלוסיית הצד שמנגד.

⁵ ראו:

E. Benvenisti, *The International Law of Occupation* (OUP 2012), 31; United States Department of Defense, *Law of War Manual*, June 2015 (Updated July 2023), para 11.2.1 (להלן: המדריך הצבאי האמריקאי); ICJ, *Armed Activities on the Territory of the Congo (DRC v. Uganda)*, Judgement, ICJ Reports 2005 p. 168 (hereinafter: *Congo v. Uganda*), para. 173; US Tribunal in Nuremberg Trial of Wilhelm von List and others (The Hostages case) (8 July 1947 to 19 February 1948) in *Law Reports and Trials of War Criminals Vol VIII*, UN War Crime Commission (London 1949) 34, 55; ICTY, *Prosecutor v. M. Naletilic and V. Martinovic*, Judgment, Case No. IT-98-34-T, Trial Chamber, 31 March 2003, para. 211

ולעניין התנאים לשליטה אפקטיבית ראו גם:

E. Milano *Unlawful Territorial Situations in International Law* (Martinus Nijhoff Publishers 2006), 90; E. Benvenisti "Belligerent Occupation" in *Max Planck Encyclopedia of International Law*;

להרחבה ראו מאמרם של רועי שיינדורף וערן שמיר בורר, "היעדר התחולה של דיני התפיסה הלוחמתית באשר לרצועת עזה" **עיוני משפט** 403 (2020), וכן להפניות בהערת שוליים 30 למאמר זה, המתייחסות למדריכים הצבאיים של מדינות שונות.

63. עמדה זו זכתה לאישורו של בית המשפט הנכבד לאורך השנים. פסק הדין המרכזי לעניין זה הוא בג"ץ 9132/07 **אלבסיוני נ' ראש הממשלה** (30.1.08) (להלן: **עניין אלבסיוני**), אליו מתייחסים גם העותרים בעתירה, אשר בו נקבע כי לאחר יציאת כוחות צה"ל מרצועת עזה וביטול הממשל הצבאי אין למדינה שליטה אפקטיבית ברצועת עזה. במצב דברים זה, דיני התפיסה הלוחמתית אינם מערכת הדינים הרלוונטית לצורך ניתוח מחויבויותיה של ישראל ביחס לרצועת עזה. זאת, להבדיל מדיני העימות המזוין, הממשיכים להיות מסגרת דינים רלנטית על פי כללי המשפט הבין-לאומי, לאור העובדה שעובדתית, העימות המזוין בין ישראל לבין ארגוני הטרור הפלסטינים ברצועת עזה נמשך. כך למשל נקבע על-ידי בית המשפט הנכבד בעניין **אלבסיוני**:

"12... בהקשר זה נציין, כי מאז חודש ספטמבר 2005, אין עוד לישראל שליטה אפקטיבית בנעשה בשטח רצועת עזה. הממשל הצבאי שהוחל בשטח זה בעבר בוטל בהחלטת הממשלה, וחיילים ישראלים אינם שוהים באזור זה באופן קבוע ואף אינם מנהלים את המתרחש בו. בנסיבות אלה, אין מוטלת על מדינת ישראל חובה כללית לדאוג לרווחת תושבי הרצועה ולשמור על הסדר הציבורי בתחומי רצועת עזה, לפי מכלול דיני הכיבוש של המשפט הבינלאומי. לישראל אין גם יכולת אפקטיבית במעמדה הנוכחי להשליט סדר ולנהל את החיים האזרחיים ברצועת עזה. בנסיבות שנוצרו, החובות העיקריות המוטלות על מדינת ישראל ביחס לתושבי רצועת עזה נובעות ממצב הלחימה השורר בינה לבין ארגון החמאס השולט ברצועת עזה; חובות אלה נובעות גם ממידת שליטתה של מדינת ישראל במעברי הגבול שבינה לבין רצועת עזה; וכן מהמצב שנוצר בין מדינת ישראל לבין שטח רצועת עזה לאחר שנות השלטון הצבאי הישראלי באזור, אשר בעקבותיו נוצרה לעת הזו תלות כמעט מוחלטת של רצועת עזה באספקת החשמל מישראל".

וכן ראו, למשל: בג"ץ 5268/08 **אסמעיל נ' אלוף פיקוד הדרום** (9.12.09); בג"ץ 9594/03 בצלם נ' הפרקליט הצבאי הראשי, פסקה 13 (21.8.11); בג"ץ 2088/10 **המוקד להגנת הפרט נ' מפקד אזור הגדה המערבית**, פסקה 15 (24.5.12); בג"ץ 5693/18 **ציאם נ' ראש הממשל**, פסקה 16 (26.8.18); ובג"ץ 3003/18 **יש דין נ' הרמטכ"ל**, פסקה 51 (24.5.18). עוד ראו פסיקתו של בית המשפט הנכבד מן העת האחרונה בבג"ץ 7637/23 **קשטה נ' צבא ההגנה לישראל** (6.11.23); בג"ץ 7439/23 **אלואחד נ' צבא הגנה לישראל** (31.10.23).

64. כפי שיפורט להלן, במהלך השנים שחלפו מאז ניתן פסק הדין בעניין **אלבסיוני**, ארגון הטרור חמאס העמיק מאוד את שליטתו והתבססותו האלימה ברצועת עזה, והחובות של ישראל כלפי הרצועה אף נחלשו.

65. כך, הפכה רצועת עזה עם השנים, במשך כמעט 17 שנות שלטונו של חמאס ברצועה, לשטח בשליטה ישירה ומלאה של ארגון טרור המצוי בעימות מזוין מתמשך עם מדינת ישראל. חמאס השתלט על מרבית השירותים הציבוריים ברצועה, ועל מרבית תחומי החיים של תושביה, לרבות הכלכלה המקומית, השיטור וביטחון הפנים, שירותי הרווחה, גביית המיסים, החינוך, הפיקוח על המדיה ברצועה, על הרשתות החברתיות באינטרנט, ועוד.

66. בד בבד עם התבססות המשילות של חמאס ברצועה, פיתח הארגון אף את יכולותיו הצבאיות ואת תשתיתו הצבאית. עקב כך, מאז עליית שלטון החמאס נאלצה מדינת ישראל לצאת למספר מבצעים צבאיים רחבי היקף מולו ומול ארגוני הטרור האחרים ברצועה בתגובה להתקפות חוזרות ונשנות שביצעו כלפיה.

יפים לעניין זה דבריו של בית המשפט הנכבד בפסק הדין בבג"ץ 201/09 **רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה ואח'** (19.1.09), אשר ניתן במהלך מבצע "עופרת יצוקה" (דצמבר 2008-ינואר 2009), כדלקמן:

2. כשמונה שנים נתונים יישובי "עוטף עזה" תחת איום של ירי טילים ופצצות מרגמה הנורים בידי אנשי ארגוני הטרור הפועלים מרצועת עזה, ומכוונים לעבר אוכלוסייה אזרחית בערים וביישובים בדרום הארץ. לאחר עליית ארגון החמאס לשלטון בעזה התעצמו ורבו פעולות הטרור. היקף הירי התרחב והתפרש על פני שטח נרחב בישראל; טווח הירי של הטילים גדל, גרם להרג אזרחים ושיבש את אורחות חייהם של כל תושבי דרום-מערב ישראל. משך תקופה ארוכה בה נהגה ישראל באיפוק ובריסון פעלו ארגוני הטרור ברצועת עזה ובראשם החמאס להעצמת יכולותיהם, הבריחו כמות עצומה של נשק וטילים דרך מאות מנהרות תת קרקעיות שנחפרו על-ידם, שיכללו את הנשק שנעשה בו שימוש והגבירו את האיום על התושבים שבטווח האש.

3. ביום 27.12.08 פתח צה"ל במבצע צבאי רחב היקף שיזמה ישראל באזור רצועת עזה, במטרה להפסיק את ירי פצצות המרגמה וטילי הקסאם והגראד לעבר יישובים ישראלים בדרום המדינה, ולשנות את המציאות הביטחונית בדרום הארץ שנגרמה מידי החמאס, ארגון הטרור השולט ברצועת עזה..."

67. מאז אמירה זו, היכולות וההתבססות הצבאית של חמאס התעצמו עשרות מונים. העימות המזוין בין מדינת ישראל לארגון החמאס ברצועה נמשך לאורך השנים בדמות ירי של אלפי חימושים תלולי מסלול לשטח ישראל, לרבות רקטות ופצצות מרגמה, לטווחים המכסים את מרבית שטח המדינה; התקפות חוזרות ונשנות על כוחות צה"ל הפועלים לאורך הגדר; פיגועים וניסיונות פיגוע המכוונים נגד אזרחים וחיילי צה"ל במעברים שבין רצועת עזה לשטחה של מדינת ישראל; חפירת עשרות מנהרות חוצות-גבול בין הרצועה לשטח ישראל שנועדו להוצאה לפועל של מתקפות טרור; מאות קילומטרים של מנהרות בשימוש צבאי בתוך שטח הרצועה, ועוד. כמו כן, נמשכו ביתר שאת הברחות אמצעי הלחימה לתוך רצועת עזה. מתקפת הטרור חסרת התקדים שביצע חמאס ביום 7.10.23 מתוך שטח רצועת עזה, היא העדות האחרונה והמטלטלת ביותר לעומק התבססותו בשטח רצועת עזה, עת הצליח להוציא לפועל מתקפה מתואמת של אלפי מחבלים דרך עשרות מוקדים בגדר המערכת, לרצוח כמות בלתי-נתפסת של אזרחים וחיילים ולחטוף מאות אחרים לתוך שטח הרצועה.

68. הנה כי כן, ההתפתחויות בשטח מאז שנידון עניין **אלבסיוני** מצביעות על שינוי מהותי במצב העובדתי בשל השתלטותו של ארגון הטרור חמאס על ניהול החיים היומיומי של תושבי הרצועה, התעצמותו הצבאית רחבת-ההיקף, התפתחות היכולות העצמאיות של המשק הפלסטיני ברצועה, לרבות בתחום המזון, ייצור חשמל ומים, וכל זאת על רקע חלוף זמן משמעותי.

במהלך מלחמת "חרבות ברזל" וגם בנקודת הזמן הנוכחית ישראל אינה "כוח כובש" ברצועת עזה

69. לעמדת המשיבים, גם במהלך המלחמה ובנקודת הזמן הנוכחית, שלושת התנאים שפורטו לעיל כתנאים בלעדיהם אין לתחולת "דיני התפיסה הלוחמתית", לא התקיימו ואינם מתקיימים ביחס לפעילות ישראל ברצועת עזה. בהתאם, דיני התפיסה הלוחמתית אינם מסגרת הדינים הרלוונטיים לבחינת חובות מדינת ישראל ביחס לרצועת עזה.

כאמור לעיל, בעת הזו מתנהלת לחימה אקטיבית בשטח, הנמשכת קרוב לחצי שנה. בתוך כך, ככלל, ממשיכים להתנהל קרבות עזים ברחבי רצועת עזה, כולל, ובפרט בימים אלו, בצפון הרצועה ובמרחב ח'אן יונס, כאשר מחבלי החמאס וארגוני טרור נוספים ממשיכים לבצע כל העת פעולות נגד כוחות צה"ל בכל מקום מיושב בו הם פועלים. ישראל פגעה פגיעה קשה בארגון חמאס ולצה"ל הישגים אופרטיביים משמעותיים בלחימה מולו ומול ארגוני הטרור האחרים. עם זאת, עדיין קיימות לארגון יכולות בלתי-מבוטלות. האמור בא לידי ביטוי בהיתקלויות יום-יומיות עם כוחות צה"ל, לעתים תוך לחימה אינטנסיבית מאוד, ובפעולות שנועדו לחזור לשטחים שבהם צה"ל סיים לפעול – המחייבות את צה"ל לשוב לאותם שטחים ולהילחם מחדש. הדוגמה האחרונה לכך היא מרחב בית החולים שיפא – שצה"ל כבר השתלט עליו וניקה מפעילות טרור בשלב מוקדם בלחימה, אך מאות רבות של מחבלים חזרו לפעול בו והפכו אותו בשנית לבסיס טרור. צה"ל נדרש לפעול בבית החולים נגד המחבלים, עם סדרי כוחות משמעותיים, תוך לחימה עצימה עם מחבלי חמאס והג'יהאד האיסלאמי וחילופי ירי משמעותיים, במסגרתה נהרגו ונתפסו מאות מחבלים, גם תוך אבידות לכוחות צה"ל.

70. בנסיבות אלו, שבהן כוחות צה"ל ממשיכים לפעול תוך לחימה בשטח אל מול מחבלים רבים, ובשל כל הנסיבות שתוארו לעיל, לא ניתן לומר שקיימת אותה "שליטה אפקטיבית" נדרשת. כמו כן, לא קיימת בעת הזו היכולת לקיים פונקציות ממשליות בשטח חלף הרשויות המקומיות. על אף שאחת ממטרותיה של המלחמה הינה מיגור יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של חמאס, מטרה זו עדיין לא הושגה במלואה. הפעלת פונקציות ממשליות על-ידי ארגון החמאס נעשית בעיקר בפקוחם ובאמצעותם של מספר משרדי ממשלה של שלטון חמאס, שממשיכים לפעול באופן חלקי, ובהם משרד הבריאות, משרד הכלכלה, משרד הרווחה, משרד הפנים, משרד החקלאות ולשכת ההסברה הממשלתית. הנה כי כן, הגם שישראל הסבה לארגון חמאס עד כה פגיעה משמעותית, הוא טרם התפרק מנשקו או חדל להילחם, ויכולותיו השלטוניות ברצועת עזה טרם אוינו. זאת ועוד, כידוע, ישראל אינה מפעילה ברצועת עזה סמכויות ממשליות ביחס לאוכלוסייה האזרחית ברצועה.

71. הנה כי כן, היעדר תחולתם של דיני התפיסה הלוחמתית אינו נגזרת של החלטה ישראלית בעניין, או מזמניותה של השליטה – אלא נובעת מניתוח המצב המבצעי-עובדתי בשטח, על רקע המבחנים המקובלים לכך בדין הבין-לאומי. **בחינת המצב העובדתי מובילה למסקנה כי ה"שליטה האפקטיבית" אשר נדרשת לצורך תחולת מערכת דיני התפיסה הלוחמתית – אינה קמה במצב העובדתי הקיים ברצועת עזה.**

3.ג. ישראל ממלאה אחר חובותיה מכוח דיני העימות המזוין

72. עד כה עמדנו על כך ששטח רצועת עזה מצוי מחוץ לשטחה של מדינת ישראל, ומדינת ישראל לא מקיימת בו שליטה אפקטיבית כמשמעה בדיני התפיסה הלוחמתית. על כן, היא אינה חבה כלפי תושביו בחובות מכוח **דיני התפיסה הלוחמתית** של המשפט הבין-לאומי.

73. לאור קיומו של עימות מזוין בין ישראל לבין ארגון החמאס (וארגוני הטרור האחרים ברצועה) – דיני הלחימה של המשפט הבין-לאומי (המכונים גם המשפט הבין-לאומי ההומניטארי או דיני העימות המזוין) הם מסגרת הדינים המסדירה את חובות הצדדים לחימה, ומתתייחסים **לסיוע הומניטארי לאוכלוסיית האזרחית של הצד שמנגד במהלך פעולות איבה**.

74. בכל הנוגע לחובות הנוגעות לסיוע ההומניטארי לאוכלוסיית האזרחית ברצועת עזה, דיני הלחימה כוללים בחובם את החובה לאפשר ולהקל על כניסתו של סיוע הומניטארי החיוני להישרדות האוכלוסייה, לשטח בו מתקיימת לחימה כאמור. זאת, בכפוף לתנאים מסוימים, ובמוקדם האפשרות לבידוק ופיקוח, ולקביעת תנאים שיבטיחו שהסיוע לא יוסט מיעדו (קרי, האוכלוסייה האזרחית) ולא ישמש כיתרון במאמץ המלחמתי של האויב.

75. **להלן נפרט את היקף החובות המוטלות על ישראל מכוח דיני הלחימה, בכל הנוגע לסיוע ההומניטארי, ונראה כי ישראל עומדת בחובות המוטלות עליה מכוח מערכת דינים זו, ואף מעבר לכך.**

דיני הלחימה - החובה לאפשר מעבר של משלוחי סיוע ואספקה החיונית להישרדות האוכלוסייה

76. החובה המוטלת על הצדדים לחימה לאפשר ולהקל (allow and facilitate) על מעבר סיוע הומניטארי הנחוץ להישרדות האוכלוסייה האזרחית, בכפוף לתנאים מסוימים, מעוגנת, בין השאר, בסעיף 23 לאמנת ג'נבה הרביעית ובסעיף 70 לפרוטוקול הנוסף הראשון לאמנות ג'נבה (להלן: **הפרוטוקול הראשון**). לפי הדעה הרווחת, סעיף 23 משקף משפט בין-לאומי מנהגי, כמו גם ליבתו של סעיף 70.⁶ כמו כן, לאור מעמדו המנהגי של הכלל המעוגן בסעיף 23 לאמנת ג'נבה הרביעית והעובדה שישראל מיישמת אותו, לעמדת המשיבים אין צורך לדון בתחולתה הפורמאלית של האמנה על המצב בעזה.

המחויבות הבסיסית של צד לסכסוך, על פי הכללים האמורים היא לאפשר (allow and facilitate) מעבר של סיוע הומניטארי, כדוגמת – מוצרי מזון חיוניים, אמצעי מחסה ואספקה אחרת החיונית להישרדות האוכלוסייה האזרחית, בכפוף לחריגים (המפורטים בסעיף 23 לאמנת ג'נבה הרביעית) ולסידורים טכניים תואמים.

⁶ ראו למשל סעיף 5.19.3 למדריך הצבאי האמריקאי (יוער כי בהקשר זה קיימת מחלוקת ביחס למנהגיות חובות מסוימות המפורטות בסעיף 70 לפרוטוקול הנוסף הראשון, שישראל אינה צד לו, אך לעמדת המשיבים אין הדבר דורש הכרעה לצורך ההכרעה בעתירה זו).

77. בהקשר זה, דיני העימות המזוין מכירים בזכותו של הצד המאפשר מעבר כאמור של סיוע הומניטארי, לקבוע את ההסדרים הטכניים לכך, ולהתנות את העברת הטובין בכך שייבדקו על-ידי (על מנת לוודא את תוכן הטובין), כמו גם להתנות את ההסכמה להעברת הסיוע בכך שהחלוקה תבוצע באופן מפקח וללא אפליה על ידי גופים ניטראליים. כן נקבע בסעיף 23 כי החובה לאפשר מעבר סיוע כאמור מותנית בכך שהצד לעימות מאמין (satisfied) שאין סיבות רציניות לחשוש (serious reasons for fearing) שמא הסיוע לא יגיע ליעדו, שפיקוח על העברת הסיוע ליעדו אינו אפקטיבי; או שהסיוע עלול להעניק יתרון למאמץ הלחימתי של האויב או לכלכלתו.

78. כעולה מהפירוט שהובא לעיל בפרק העובדתי, ובניגוד לטענות העותרים בעתירה (ראו סעיפים 90-97 לעתירה) – **מדינת ישראל עומדת בחובות אלה ומאפשרת העברת סיוע כאמור, וזאת אף בנסיבות בהן דיני הלחימה היו מאפשרים לה שלא לאשר העברת הסיוע, לאור התקיימות אחת או יותר מהנסיבות אליהן התייחסנו לעיל (חשש שהסיוע לא יגיע ליעדו, קושי להציב פיקוח והעובדה שהסיוע עשוי לעיתים להעניק יתרון למאמץ הלחימתי של האויב).** כעולה מהצהרותיה הרשמיות של המדינה, לרבות מצד ההנהגה המדינית והצבאית הבכירה, מדינת ישראל אינה מעוניינת לפגוע באוכלוסייה האזרחית בעזה, ואינה מבקשת להגביל את כמות הסיוע ההומניטארי החיוני שניתן להכניס לרצועת עזה, ובפרט מזון, מים וציוד רפואי. כפי שהוסבר לעיל, המדינה פועלת ללא הרף, גם בעיצומה של לחימה אינטנסיבית, כדי לאפשר ולהקל על המעבר של סיוע הומניטארי לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה. מדינת ישראל אף נוקטת צעדים שונים שנועדו להביא לכך שהסיוע יגיע ליעדו בתוך רצועת עזה, היכן שהדבר מצוי במסגרת יכולותיה, וזאת למרות שמדובר באזור לחימה פעיל שהיא אינה שולטת בו. כל זאת, על אף הידיעה כי חמאס מחזיק ואוגר אספקה חיונית רבה שהוא מונע מהאוכלוסייה האזרחית ברצועה, וכי הוא משתלט על חלק משירותי הסיוע הנכנסות לעזה ונוטל מהן אספקה לצרכיו ולטובת המשך תפקודו, במקום לייעדו באופן מלא לטובת האוכלוסייה האזרחית. למרות התנהלות זו מצד חמאס, ישראל ממשיכה לפעול לשיפור המצב ההומניטארי ברצועת עזה.

79. דוגמא לאופן שבו ארגון הטרור חמאס מנצל לטובתו את הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועה, ומנגד לאופן שבו ישראל פועלת מעבר לחובותיה במישור זה, ניתן לראות בסוגיה של מעבר דלקים. אמנם דלק אינו נמנה באופן ישיר במקורות המשפטיים הרלוונטיים כטובין הומניטאריים שקיימת חובה לאפשר הכנסתם בעת לחימה, אולם בקרב רשויות המדינה הרלוונטיות ישנה הבנה בדבר המשמעויות ההומניטאריות הנובעות מהכנסה או אי-הכנסה של דלק לרצועת עזה, ולכך שחלק מהשירותים החיוניים דורשים אספקת דלק כדי לפעול. למרות חשש מבוסס שחמאס יעשה שימוש בדלק לפעילות צבאית, ישראל מאפשרת ומקלה על כניסה של כמויות קצובות דלק לעזה באופן קבוע ובתיאום עם ארגוני סיוע הפועלים ברצועה לצורך קיומם של שירותים חיוניים, כפי שפורט לעיל. ישראל אינה מונעת כניסת משלוחים מסוג זה, בתיאום עם ארגונים בין לאומיים הפועלים ברצועה, למרות היעדר חובה בדין, וזאת למען שיפור המצב ההומניטארי ברצועת עזה.

החובה לאפשר גישה לארגוני סיוע הומניטארי

80. דיני העימות המזוין קובעים כי על צד לסכסוך לאפשר מעבר של סיוע הומניטארי הנחוץ להישרדות האוכלוסיה האזרחית בשטחו של צד נגדי לסכסוך (סעיף 30 לאמנת גינבה הרביעית). כמו כן, דינים אלו מאפשרים לתושבי השטח האמור לפנות לארגונים הומניטאריים בבקשות סיוע (סעיפים 70(3)-(4) לפרוטוקול הראשון). עוד קובעים דינים אלו כי על צד לסכסוך לאפשר תנועה בשטח הלחימה של ארגונים הומניטאריים וניטראליים לטובת ביצוע פעולות הסיוע, בפרט שינוע וחלוקה של משלוחי הסיוע, ובכפוף לצרכים מבצעיים של צד לסכסוך. דיני העימות המזוין מבהירים כי לצדדים לסכסוך ישנם שיקולים מבצעיים וביטחוניים שניתן להביא בחשבון במסגרת פעולות הסיוע.

81. עמדת המשיבים לעניין דרישות אלו, היא שמדינת ישראל פועלת אף מעבר לחובה המוטלת עליה מכוח הוראות הדין הבין-לאומי, בכך שהיא נוקטת מאמצים משמעותיים ויומיומיים במטרה לסייע לפעילות של ארגוני סיוע ברצועה. פעילות זו, המנוהלת בעיקרה על-ידי מתפייש, כוללת, בין היתר, מוקדים אשר פועלים סביב השעון (לרבות שבתות ולילות) ועומדים בקשר עם ארגוני הסיוע שפועלים ברצועה; וזאת לשם תיאום אשר יאפשר את הפעולות הומניטאריות של הארגונים האמורים ברצועה, ובכפוף לשיקולים המבצעיים. כפי שפורט לעיל, מאז תחילת המלחמה בוצעו אלפי תיאומים בתוך הרצועה אל מול ארגוני סיוע, אשר כוללים פעולות הומניטאריות של פינוי חולים, העברת אספקה חיונית בין שטחי הרצועה, תיאום תשתיות חיוניות ועוד. כאמור, גורמי מתפייש אף מקיימים פגישות יומיות עם נציגים ממדינות שונות וכן מהאוו"ם וסוכנויותיו, במטרה לפתור בזמן אמת בעיות וקשיים לוגיסטיים המשפיעים על היקף חלוקת הסיוע ברצועה.

ג.4. התייחסות פרטנית לטענות נוספות של העותרים בעתירה

82. לאחר שעמדנו על המסגרת העובדתית והמשפטית הצריכה לעניין, בהתייחס לצווים על תנאי שהתבקשו, נבקש להתייחס בקצרה למספר טענות נוספות שהועלו בעתירה, כדי לא להתירן ללא מענה.

טענות בדבר הפרת האיסור על הרעבת האוכלוסיה

83. העותרים טוענים, כי המשיבים "מונעים מזון באמצעים שונים מהאוכלוסיה האזרחית בעיקר בצפון הרצועה" ומוסיפים כי "אף אם העובדות אינן מתגבשות להוכחת כוונת הרעבה, ישראל התעלמה במודע אפשרות היווצרותו של רעב המוני ואינה נוקטת את האמצעים ההכרחיים הנדרשים על מנת לענות על הצרכים המיידעים של האוכלוסיה". בתוך כך, נטען כי ישראל מפרה את האיסור על הרעבת האוכלוסיה האזרחית הקבוע בסעיף 54 לפרוטוקול הראשון (ראו סעיפים 118-129 לעתירה).

84. בכל הנוגע ל**מישור העובדתי**, הטענות חסרות בסיס. כפי שפורט בפרק העובדתי שלעיל, נעשים מאמצים כבירים לאפשר הכנסה של סיוע הומניטארי לרצועת עזה, ובתוך כך מים ומזון, וישראל אינה מטילה מגבלות על היקף הכנסה של סיוע זה, ומאפשרת הכנסת סיוע בהיקף החורג מקיבולת הקליטה והפיזור של ארגוני הסיוע ברצועה. זאת, תוך נקיטת מאמצים משמעותיים על מנת לאפשר לגורמים המעוניינים להעביר סיוע הומניטארי לרצועת עזה לעשות זאת בערוצי סיוע נוספים, דרך האוויר היבשתי; ובכך להגדיל את נפח הסיוע שארגוני סיוע וגורמים בין-לאומיים יכולים להכניס לרצועה, לצד מאמצים למנוע השתלטות של ארגון חמאס על הסיוע המועבר, באופן שעלול לסייע לו להשתקם תוך כדי המלחמה.

85. גם **בפן המשפטי**, טענה זו שגויה מן היסוד. האיסור במשפט הבין-לאומי אליו מתייחסים העותרים, מופיע בסעיף 54(a) לפרוטוקול הנוסף הראשון. על אף שישראל אינה צד לפרוטוקול, מקובל עליה כי סעיף זה משקף את הכלל המנהגי האוסר על שימוש בהרעבה כשיטת לחימה. האיסור נוגע בפעולות מכוונות שנועדו למנוע מאזרחים אמצעים הנדרשים להישרדות האוכלוסייה. מובן לחלוטין כי זה אינו המצב בענייננו. כאמור, ישראל מקצה משאבים רבים ומפעילה מנגנונים רבים, אשר תכליתם לאפשר כניסה של סיוע הומניטארי חיוני לרבות מזון, מים, אמצעי מחסה וציוד רפואי, ופועלת לתיאום תנועה של ארגוני סיוע ברצועה לצורך העברה של סיוע הומניטארי זה. מעשים אלו בוודאי אינם עולים בקנה אחד עם טענה לשימוש בהרעבה כשיטת לחימה.

העותרים מבקשים לבסס כוונה לגרימת רעב בקרב האוכלוסייה האזרחית ברצועה על-ידי התבססות על התבטאויות בכירים (ראו סעיף 129 לעתירה). טיעון זה של העותרים אף הוא חסר בסיס.

86. ראשית יצוין שההתבטאות עליה הצביעו העותרים מיום 9.10.23 (סעיף 28 לעתירה), מימיה הראשונים של המלחמה, אינה מבססת את טענותיהם החמורות. אין באמירה זו דבר המעיד, באופן מפורש או משתמע, על כוונה לפגוע באוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, ובפרט, בכונה להרעיבה. יתר על כן, העותרים בחרו להתייחס להתבטאות, תוך התעלמות משלל התבטאויות עדכניות של שר הביטחון וגורמים נוספים המופקדים על ניהול הלחימה ברצועת עזה, אשר הדגישו באופן חד משמעי את מחויבותה של ישראל לניהול הלחימה בהתאם להוראות המשפט הבין-לאומי.

87. מחויבות זו של מדינת ישראל עולה ממכלול ההתבטאויות של ראש הממשלה וגורמים בכירים אחרים האמונים על מדיניות ניהול הלחימה. כך, למשל, הבהיר שר הביטחון במספר הזדמנויות, כי אין לצה"ל עניין לפגוע באזרחים, וכי מדינת ישראל פועלת בהתאם

למשפט הבין-לאומי לצמצם את הנזק לאוכלוסייה האזרחית, תוך דגש על שיתוף פעולה עם גורמים בין-לאומיים כדי לאפשר העברת סיוע הומניטארי.⁷

88. אך מעבר להתבטאויות פומביות, הנחיותיו הברורות של הדרג המדיני ופעולות גורמי המדינה בשטח, מלמדים במובהק כי אין בכוונתה של ישראל להוביל לרעב בקרב האוכלוסייה האזרחית, וכי היא פועלת אקטיבית במטרה לשפר את המענה ההומניטארי לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה.

89. יוטעם כי המצב ברצועת עזה הוא תולדה של נסיבות לחימה מורכבות ביותר. בראש ובראשונה, הוא מושפע מפעילות ארגוני הטרור ברצועה, אשר על פי דיני הלחימה נושאים באחריות משמעותית כלפי האזרחים ברצועת עזה, ואשר בוחרים במקום להגן על האוכלוסייה, לפעול במכוון מתוך ריכוזי אוכלוסייה אזרחית, ובתוך כך יוצרים אתגרים רבים בתנועת סיוע הומניטארי בשל פעילות לחימתית באזורים אלו, ופועלים להשתלט על סיוע שנכנס לרצועה ומשתמשים בו לצרכיהם. עוד יצוין כי שרשרת האספקה של הסיוע ההומניטארי מורכבת מגורמים שונים, בין-לאומיים ואחרים, שעליהם פועלים אילוצים שונים.

טענות כאילו ישראל פועלת במודע לייצר הרעבה נשללות מניה וביה, בהיותן מתעלמות ממארג מורכב זה וממאמציה המרובים של ישראל לאפשר כניסת סיוע המיועד לאוכלוסייה האזרחית ברצועה ולפעול בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים על מנת לשפר את המצב. למעשה, מכלול פעולותיה של מדינת ישראל, כמפורט לעיל, עומד בסתירה חזיתית, לטענת הרעבת האוכלוסייה.

טענות בדבר הפרת האיסור על ענישה קולקטיבית

90. העותרים מפנים לסעיפים שונים בהוראות הדין הבין-לאומי, וטוענים על בסיסם כי "התנהלותם של המשיבים מנוגדת למשפט הבינלאומי בהיותה ענישה קולקטיבית של מעל לשני מיליון אנשים החיים בעזה" (סעיפים 113-117 לעתירה).

⁷ כך למשל, בהצהרת שר הביטחון מיום 7.11.23 הצהיר שר הביטחון: "אני קורא לכל אזרחי העיר עזה – נועו דרומה, נועו למקום בטוח יותר. לכו לאזור הבטוח בדרום רצועת עזה. אנחנו נחריב את חמאס, אין לנו עניין לפגוע באזרחים" (ראו כאן: <https://www.ynet.co.il/news/article/skrckbuxt>).

כמו כן, ביום 13.11.23 הדגיש שר הביטחון במהלך מסיבת עיתונאים משותפת עם שר ההגנה של ארה"ב כי "המלחמה שלנו היא נגד ארגון הטרור חמאס, לא נגד האוכלוסייה בעזה. אנחנו נלחמים באויב אכזרי שמתחבא מאחורי אזרחים ... שלא כמו אויבנו, אנחנו מגנים על הערכים שלנו, ואנחנו פועלים בהתאם למשפט הבין-לאומי. צה"ל פועל על מנת לצמצם את הנזק לאוכלוסייה האזרחית. אנחנו גם עובדים יחד עם שותפים בין-לאומיים כדי לאפשר העברת סיוע הומניטארי" (מתורגם מאנגלית; ראו כאן: <https://twitter.com/DeptofDefense/status/1736774168010518758?s=20>).

וכן ראו בהקשר זה את דבריו של ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו, מיום 28.10.23, אז ציין כי "צה"ל עושה הכל כדי להימנע מפגיעה בבלתי מעורבים" (ראו כאן: <https://www.youtube.com/watch?v=IIPkoDk6isc>, מדקה 3:25).

91. אלא שגם טענות אלה חסרות יסוד, והן אינן עולות בקנה אחד עם התנהלותה של מדינת ישראל מאז תחילת הלחימה. ראשית יוזכר, כי מדינת ישראל פעלה כל העת על מנת להימנע ככל הניתן מפגיעה באוכלוסייה אזרחית, ולצורך כך קראה, בין היתר, לאוכלוסייה האזרחית בצפון הרצועה לעבור לאזורים בהם הסכנה פחותה, כמו גם פעלה להקמת מחסות בדרום הרצועה, בין היתר באזור המוואסי; פעלה להקמת מסדרונות הומניטאריים לצורך תנועה מתואמת; קיימה הפוגות בלחימה על מנת לתת לאזרחים הזדמנות להתפנות מאזורי סיכון ועוד. כל זאת, בעוד שארגוני הטרור ברצועה ממשיכים להסתתר באופן ציני מאחורי אוכלוסייה אזרחית, ולפעול מתוך ריכוזים אזרחיים, כמו גם מנצלים הפוגות אלו בלחימה כדי להשיג יתרונות מבצעיים.

92. אמנם, אין חולק כי ללחימה יש השפעה מצערת וקשה על האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, אך אין בכך כדי להוות "ענישה קולקטיבית" אסורה. שהרי, האיסור על ענישה קולקטיבית נוגע לנקיטה בצעדים "ענישתיים", המופנים במכוון כלפי האוכלוסייה האזרחית מתוך מטרה להענישה שלא בגין אחריות אישית של אותם אזרחים. מובן שאין כל קשר בין איסור זה לבין המקרה דנן, ודאי שלא בקשר עם מחויבותה של ישראל לאפשר מעבר שוטף של סיוע הומניטארי לתוך רצועת עזה לטובתה של האוכלוסייה האזרחית.

טענות העותרים בנוגע לתחולת ה"גישה הפונקציונלית"

93. בסעיפים 80-86 לעתירה מתייחסים העותרים לתזה משפטית המכונה "הגישה הפונקציונלית". מדובר בדוקטרינה אקדמית אשר "עוצבה בהתאמה אישית" למידותיה של רצועת עזה, מתוך ניסיון להטיל על מדינת ישראל חובות משפטיות, מקום בו אלו אינן קיימות מכוח הדין הבין-לאומי הקיים (lex lata). לפי גישה זו, רצועת עזה נותרה שטח כבוש, על כל המשתמע מכך ביחס לאוכלוסייה המקומית המתגוררת בה, למרות נסיגת כוחות צה"ל. עמדה זו מבקשת להישען על השליטה של ישראל על מעברי הגבול היבשתיים שבין ישראל לרצועת עזה, המרחב הימי והאווירי.

94. דוקטרינה משפטית זו אינה משקפת את המשפט המצוי, המעוגן בהסכמים בין-לאומיים ובמשפט הבין-לאומי המנהגי.⁸ עמדת המשיבים היא שדוקטרינות שכאלה, הנעדרות בסיס נורמטיבי ונתפרות למידות מצב עובדתי ספציפי, אינן יכולות להוות בסיס להטלת חובות משפטיות על מדינות. כמו-כן, שינויים מהפכניים במבחני התחולה של דיני התפיסה הלוחמתית, באמצעות הנמכת הרף הנדרש לתחולתם, המאפשרים להכיר בחובות מכוח דיני התפיסה הלוחמתית גם בסיטואציה בה "הכוח הכובש" כלל אינו נמצא בשטח, ואינו מפעיל ביחס לאוכלוסייה האזרחית בו סמכויות שלטוניות, מעוותת לחלוטין את ההיגיון העומד בבסיסם, שהינו, כאמור, הטלת האחריות על כוח המשתלט על שטח והינו בעל יכולת להפעיל בו סמכויות שלטוניות. דוקטרינה זו חותרת תחת הגיונות דיני התפיסה הלוחמתית ודיני המלחמה.

⁸ ראו שיינדורף ובורר לעיל.

95. זאת ועוד, העותרים עצמם שוגים עת הם מפנים להחלטת בית הדין הפלילי ליוגוסלביה לשעבר (ICTY) לביסוס עמדתם זו (ראו סעיף 86 לעתירה), שכן גם שם, ואף בקטע המצוטט על-ידי העותרים, בית הדין מבחין בעצמו בין המבחן המשפטי לתחולת דיני התפיסה הלוחמתית על שטח (והרכוש המצוי בו) לבין מתן הגנות מסוימות לפרט המוצא את עצמו בידי צד לסכסוך.

לאור האמור, יטענו המשיבים, כי לא ניתן לבסס אחריות משפטית כלשהי החלה עליהם על בסיס ה"גישה הפונקציונלית" לדיני התפיסה הלוחמתית.

טענות העותרים לתחולת דיני זכויות האדם

96. לעמדת המדינה, לא ניתן לקבל את טיעון העותרים לפיו ישראל חבה חובות כלפי רצועת עזה מכוח דיני זכויות האדם של המשפט הבין-לאומי. עמדת מדינת ישראל כפי שהובעה בעבר בפני בית המשפט הנכבד הסתייגה מהחלה מקבילה של דיני הלחימה ודיני זכויות אדם בהקשר של עימות מזוין⁹. עמדתה של מדינת ישראל, כפי שהוצגה בין היתר בפני הגופים האמונים על בחינת יישום אמנות אלו, היא, כי הדין הרלוונטי לבחינת הצעדים שנוקטת ישראל במסגרת העימות המזוין הוא המשפט הבין-לאומי ההומניטארי.

97. בהקשר זה יצוין, כי דיני הלחימה הם מסגרת הדינים הייחודית והיעודית החלה במצבים של סכסוכים מזוינים (lex specialis), ודאי מקום בו הם מסדירים באופן ישיר ומפורט את החובות החלות במצב דברים מסוים. בית המשפט הנכבד אמנם הכיר כי במקום שדין זה חסר, ניתן להשלימו, במקרים המתאימים, על ידי דיני זכויות האדם¹⁰ אך זאת, כאמור, רק כאשר הדין החל הוא חסר.

בעניינו – וכפי שהוסבר בהרחבה לעיל, דיני הלחימה מסדירים מפורשות ובאופן מפורט את החובות החלות על צד לסכסוך בנוגע לסיוע הומניטארי וכן את הזכויות הנתונות לו במצב דברים זה; ומשכך, עמדת המשיבים היא כי זו המסגרת הנורמטיבית הצריכה לעניין.

טענות העותרים בדבר הפרת פסקי דין של בית המשפט הנכבד על-ידי המשיבים

98. בסעיפים 130-135 לעתירה מציינים העותרים מספר פסקי דין של בית המשפט הנכבד, ועל בסיס זה מציינים כי לשיטתם, מדינת ישראל הפרה את חובותיה "בהתאם להלכת אלבסיוני ופסיקות בית משפט זה".

⁹ עמדה זו, הוצגה למשל בבג"ץ 3003/18 יש דין נ' הרמטכ"ל (24.5.18).

¹⁰ ראו בג"ץ 769/02 הוועד הציבורי נגד העינויים בישראל נ' ממשלת ישראל (14.12.06), פס' 18.

99. תחילה יוער, כי כלל פסקי הדין אליהם מפנים העותרים ניתנו בעתירות שהוגשו בתקופת ההתנתקות ובשנים שלאחריה, בסמוך לאחר השתלטותו של ארגון הטרור חמאס ברצועה וטרם התבססותו והתעצמותו הרחבה. **כמו כן, וזה העיקר לענייננו, המדינה מאפשרת מעבר של סיוע הומניטארי אף מעבר למחויב**, ובמצב הדברים הקיים נראה כי מדיניותה בפועל אינה חורגת מהחובות אליהן התייחס בית הדין בפסקי הדין האמורים (למרות שספק רב בעיני המשיבים אם חובות אלו עדיין רלוונטיות, לאור השינוי הקיצוני בתמונת המצב העובדתית בכל הנוגע ליחסים בין ישראל לבין רצועת עזה, ודאי אחרי אירועי ה-7.10.23). נתייחס בקצרה לפסקי הדין שמוזכרים בעתירה, ולטענות המועלות ביחס אליהם.

100. אשר לבג"ץ 201/09 **רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה ואח'** (19.1.09), בפסק הדין אכן חזר בית המשפט על כך ששאלת קיומו של כיבוש, באופן המקים את דיני התפיסה הלוחמתית, הוא **מבחן עובדתי אשר מושפע מקיומה של שליטה אפקטיבית בשטח**. המדינה כמובן אינה כופרת בקביעה זו, ומסכימה כי מטבע הדברים קיומה של שליטה אפקטיבית בשטח היא שאלה דינאמית. עם זאת יצוין כי בפסק הדין האמור **בית המשפט דווקא מצא לציין כי נכון לאותה העת, בה התנהלה לחימה בשטח הרצועה "טרם ניתן להסיק מסקנות לגבי המצב העובדתי בשטח רצועת עזה והיקף השליטה של צה"ל בשטח במצב החדש שנוצר"** (פסקה 14 לפסק הדין).

באשר להפניית העותרים לבג"ץ 102/82 **צמל נ' שר הביטחון**, פ"ד לו(3) 365 (1983) (להלן: **עניין צמל**), המשיבים אינם חולקים על כך שתחולת דיני התפיסה הלוחמתית אינה מותנית בהפעלת סמכויות השלטון השונות בפועל, אם כי ביכולת להיכנס לנעלי הריבון הקודם. עם זאת, יש לזכור כי התנאי הנוסף המנוי בהקשר זה הוא כי **הריבון הקודם יאבד את היכולת לשלוט**; וממילא כי לכוח הכובש תהיה היכולת להפעיל סמכויות שלטוניות ללא התנגדות משמעותית. תבחינים אלו, מבדילים את ענייננו באופן מהותי מעניין **צמל**, שכן כפי שהוסבר בפרק העובדתי שלעיל, תנאים אלו לא התגבשו בעת הזו ברצועת עזה.

101. באשר לבג"ץ 1169/09 **פורום משפטי למען ארץ ישראל - ע.ר. נ' ראש הממשלה** (15.6.09), שעניינו החלטת הממשלה המאפשרת העברה דרך ישראל של כספים בסך 175 מליון ש"ח מבנקים באיו"ש לרצועת עזה, יובהר כי עתירה זו כלל לא העלתה את טענת העותרים לפיה לישראל קמה חובה נוכח שליטתה במעברים, וכל שנטען בה הוא כי חלה על המדינה חובה להבטיח מעבר חופשי של עזרה הומניטארית הנדרשת לסיפוק צרכי קיום בסיסיים, חובה אשר כאמור המדינה אינה כופרת בה, וכאמור לעיל, היא עומדת בה.

102. באשר לבג"ץ 4258/08 **גישה נ' שר הביטחון** (5.6.08), העותרים טוענים כי בפסק הדין שם נקבע כי "נוכח שליטתה של ישראל על המעברים לרצועה, היא אינה יכולה להימנע בצורה מכוונת מהעברת מוצרים חיוניים לרצועת עזה וכי עליה לעשות כל שביכולתה על מנת למלא אחר התחייבויותיה כפי שנקבעו בעניין אלבסיוני" (סעיף 132 לעתירה). **ראשית, יובהר כי האמור לא נקבע בפסק הדין.**

בעתירה שם טענו העותרים כי המצב ההומניטארי ברצועה קשה ביותר וכי הימנעות המשיב מקיומו של פסק-הדין בעניין **אלבסיוני** היא הגורמת לפגיעה הקשה בתפקוד המערכות ההומניטאריות ברצועת עזה. ברם, **בית המשפט הנכבד זחה את העתירה** וקבע בפסיקתו כי המדינה עושה ככל יכולתה על-מנת למלא אחר התחייבויותיה כפי שנקבעו בעניין **אלבסיוני**. כן נקבע, כי העובדה שעל אף מאמצים אלה לא הועברו לרצועת עזה מלוא כמויות הדלק אותן התחייבה המדינה להעביר, **היא תוצאה של אילוצים ביטחוניים ושל התנהלות שלטונית החמאס ברצועת עזה**. כמו כן, נקבע כי ביישום החובות שנקבעו בפסק דין **אלבסיוני** רשאית המדינה להתחשב בקיומן של נסיבות היוצרות סיכון ממשי ומשמעותי לחיי אדם. בנוסף נקבעו בפסק הדין דברים, אשר יפים גם לענייננו, בנוגע לכך שמצב ההומניטארי קשה, כשלעצמו, אינו מצביע על היעדר עמידה של ישראל בחובותיה, כדלקמן:

9".... אמנם, מצבם של תושבי רצועת עזה קשה, הם חשופים למחסור ולתנאי חיים מעיקים וקשים. וכבר אמרנו בפסק-דיננו בעניין אלבסיוני: "בעת לחימה, כמו בענייננו אנו, האוכלוסייה האזרחית נקלעת שלא בטובה לשטח בו מתנהלת הלחימה, והיא הקורבן הראשון והעיקרי של מצב לחימה, גם כאשר נעשים מאמצים לצמצום הפגיעה בה". עם זאת, שוכנענו כי את האחריות למצב עגום זה אין לתלות בהחלטת הקבינט הביטחוני להגביל את כמויות הדלק המועברות לרצועת עזה למינימום ההומניטרי הדרוש, ואף לא באופן יישומה על-ידי המשיב."

טענות עובדתיות נוספות

103. אשר לטענות בדבר צורך בהכפלת שיעור החיסונים ברצועה (ראו סעיף 35 לעתירה) יודגש, כי בניגוד לנטען בעתירה, ובהמשך לשיח שמתקיים בנושא עם ארגוני בריאות בין-לאומיים, נכון למועד זה לא עלה צורך במנות חיסון נוספות ברצועת עזה, **וככל שיעלה צורך כזה, מדינת ישראל תאפשר את הכנסתן לרצועת עזה, כפי שעשתה עד כה.**

104. באשר לטענת העותרים על אודות מדיניות לכאורה של המשיבים המונעת כניסת סחורות לרצועה וכן ביחס למניעת כניסת ציוד דו-שימושי (ראו סעיף 34 לעתירה), נדגיש שוב, כי ארגון הטרור חמאס משתמש באופן שיטתי באמצעים וציוד דו-שימושי לטובת התעצמות צבאית, על חשבון האוכלוסייה האזרחית, ולפיכך יש צורך לפקח על כניסת הסחורות ולמנוע כניסה של סחורות שעשויות לשמש למטרות צבאיות. זאת, בהתאם לסמכות המפורשת הנתונה מכוח דיני העימות המזוין. אשר לציוד הדו-שימושי, הרי שאין איסור גורף להעברתו לרצועה, אלא נדרש לקבל רישיון, בהתאם לסעיף 20 לחוק הפיקוח על היצוא הביטחוני, התשס"ז-2007 (להלן: **חוק הפיקוח**). רשימת הציוד הדו-שימושי הדרושה ברישיון מופיעה בצו הפיקוח על יצוא ביטחוני (ציוד דו-שימושי מפקח המועבר לשטחי האחריות האזרחית הפלשתינית), התשס"ט-2008, ומפורסמת גם באתר מתפ"ש.

כך לשם המחשה, ביחס להכנסת **צינורות מים** לרצועת עזה, מדינת ישראל אישרה את בקשת איחוד האמירויות מיום 30.12.23 להכנסת ציוד לצורך פרויקט צינורות המים מרפיח; בקשות מצרים להכנסת ציוד למתחם המחסום מיום 31.12.23 ומיום 15.1.24, ובקשת הצלב האדום להכנסת צינורות מיום 3.3.24. בנוסף, מדינת ישראל אישרה את בקשתו של ארגון ANERA מיום 4.1.24 להכנסתן של **מערכות לטיהור מים ובדיקת איכות מים**, לצד ציוד נוסף להקמת מטבחים ברצועה. כמו כן, אושרה בקשת ארגון Water Mission מיום 29.1.24 להכנסת שלוש **מערכות לטיהור מים**.

עוד יצוין, כי בניגוד לנטען בעתירה, נרות ושמיכות כשלעצמם לא מהווים ציוד דו-שימושי, וממילא לא נמנעה הכנסתם לרצועת עזה. כך למשל, מדינת ישראל אישרה את בקשתו של ארגון IOM מיום 21.1.24 להכנסת ציוד, לרבות שמיכות.

105. אשר לטענות העותרים בנוגע להפגנות (ראו סעיף 29 לעתירה), אכן, במהלך החודשים האחרונים פרצו מחאות אזרחיות כנגד הכנסת הסיוע ההומניטארי לרצועת עזה. במסגרת מחאות אלו, מפגינים ישראליים ניסו במספר הזדמנויות לחסום את העברת הסיוע ההומניטארי מישראל לרצועת עזה, במחאה על המשך החזקת חטופים בידי חמאס, ומבלי שניתנת להם גישה לטיפול רפואי ולציוד חיוני.

בהמשך לאמור, מפקד פיקוד הדרום הוציא צווים כדי לייעד את השטחים בסביבת המעברים ניצנה וכרם שלום כשטחים צבאיים סגורים, כך שלא ניתן יהיה להיכנס אליהם ללא היתר. בנוסף, משטרת ישראל הקימה מחסומים ואף עצרה מספר מפגינים שהפרו צווים אלו. עתירה שהוגשה נגד הצווים שהוציא מפקד הפיקוד נדחתה מחמת אי-מיצוי הליכים (בג"ץ 998/24 ליבמן נ' **מפקד פיקוד דרום** (31.3.24)).

סוף דבר

106. מדינת ישראל נמצאת במלחמה מזה כחצי שנה. מלחמה קשה המתאפיינת בלחימה באויב שמתבצר בריכוזי אוכלוסיה אזרחית ומקדם משם את פעולותו הצבאית, ואשר מנסה להשתלט על הסיוע ההומניטארי הנכנס לרצועה שנועד לאזרחים. הלחימה עודנה פעילה, וישראל ממשיכה לפעול למימוש מטרות המלחמה, ובכלל זה השבת החטופים והסרת האיום שמשקף לה מפעילותו של חמאס וארגוני הטרור הנוספים ברצועה.

107. בניגוד לנטען בעתירה, מדינת ישראל פועלת תוך כדי המלחמה לאפשר הכנסתו של ציוד הומניטארי רב לתוך שטח רצועת עזה. זאת, תוך השקעת מאמצים כבירים ושיתוף פעולה הדוק עם ארגוני סיוע והקהילה הבינ-לאומית, על מנת להקל על האוכלוסייה האזרחית בשטח רצועת עזה, ומתוך מחויבות לדין הבינ-לאומי. בכך מקיימת מדינת ישראל את חובותיה לפי דיני העימות המזוין ואף מעבר לכך.

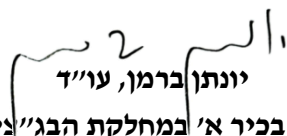
108. אשר על כן, לעמדת המשיבים אין כל בסיס לדרישת העותרים להתערבות שיפוטית, ויש לדחות את העתירה.

109. תגובה זו נתמכת בתצהירים מטעם מתפ"ש, והמטה לביטחון לאומי.

היום, כ"ג באדר ב', תשפ"ד

2 באפריל, 2024

יונתן סיטון, עו"ד
עוזר במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

יונתן ברמן, עו"ד
סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה